

Jaarverslag 2025

n

Paraaf voor
waarmerkingsdoeleinden

Inhoudsopgave

1. Bestuursverslag	4
1.1 Voorwoord	4
1.2 Artistiek verslag	6
Algemene toelichting op gerealiseerde producties en activiteiten	6
Reguliere producties	7
Talentontwikkeling	11
Artistieke partners	15
1.3 Educatie en Participatie	20
Educatie	20
Participatie	23
1.4 Publiek	26
Corporate communicatie	26
Publieksbeleid	27
Productiegebonden marketing	28
Outreach	29
Randprogrammering	30
Events	30
Vrienden en particuliere schenkers	32
1.5 Organisatie	33
Beleidscyclus	33
Personeel en organisatie	34
Huisvesting en facilitair	36
Culturele codes	37
1.6 Zakelijk verslag	43
Exploitatieresultaat	43
Financiële positie	46
1.7 Raad van Toezicht	48
Verslag Raad van Toezicht	48

1. Bestuursverslag

— 1.1 Voorwoord

Wij zijn de Nederlandse Reisopera, en wij geloven in opera.

2025, het eerste jaar van de nieuwe BIS-periode, was het jaar waarin we ons 70-jarig bestaan vierden. Toen de Nederlandse Reisopera in 1955 werd opgericht, maakte het deel uit van een groots sociaal experiment dat tot doel had cultuur – in al haar breedste vormen – te gebruiken om gemeenschappen en landen die door de wereldoorlog waren verscheurd en getraumatiseerd, weer op te bouwen. Om mensen te helpen elkaar weer te begrijpen door middel van hun gedeelde interculturele artistieke erfgoed, en om hen een middel te geven om de enorme emoties die ze vasthielden te uiten. Opera, als het summum van alle podium- en beeldende kunstvormen, is de ultieme uitdrukking van die gedeelde cultuur. Deze filosofie uit 1955 was in 2025 nog net zo actueel.

In 2025 is op artistiek vlak een nieuwe artistieke visie voor de Reisopera ontwikkeld. En zijn we zakelijk en organisatorisch gestart met het verwezenlijken van een werkwijze om deze visie te realiseren. De basis van deze visie is dat we geloven in opera als een levende, ademende kunstvorm. Wij geloven in de kracht van opera om gemeenschappen samen te brengen door een gedeelde live-ervaring, en wij geloven in het vermogen ervan om verandering te brengen in het leven van de mensen die ernaar kijken, ernaar luisteren en eraan deelnemen.

Wij hopen mensen dingen te laten zien die ze normaal gesproken niet zouden zien; mensen te ontmoeten die ze normaal gesproken niet zouden ontmoeten; ervaringen te hebben die ze normaal niet zouden hebben. Wij stellen mensen in staat om aan anderen over te brengen wat ze niet met woorden kunnen uitdrukken; opera gaat in essentie over het overbrengen van het onuitsprekelijke.

Het is onze missie om iedereen in Nederland, ongeacht leeftijd en achtergrond, de kans te bieden kennis te maken met de kunstvorm opera en ervan te gaan houden.

Het versterken van de belangrijke positie die de Reisopera had en heeft in het Nederlandse en Enschedese culturele landschap is afgelopen jaar één van onze belangrijke speerpunten geweest en zal dit ook blijven in de komende jaren. Het aansterken van relaties binnen de stad en daarbuiten heeft hierbij een blijvende aandacht. Het artistiek en zakelijk gezond houden van de organisatie voor nu en voor de toekomst is hiervoor belangrijk.

Het werk dat we in 2025 hebben gecreëerd, was de start van deze nieuwe artistieke visie. We presenteerden twee belangrijke werken uit het bestaande operarepertoire, variërend van een van de vroegste uitingen van opera (*L'Incoronazione di Poppea*) tot een opera (*Ariadne auf Naxos*) van een van de toonaangevende componisten van de 20e eeuw. Daarnaast presenteerden we een wereldpremière van de opkomende Nederlandse componist Jan-Peter de Graaff. We waren dan ook verheugd dat deze nieuwe opera, in een encensering van een

jong Nederlands artistiek team, door de lezers van Place de L'Opera werd uitgeroepen tot 'Opera van het jaar 2025'. Het creëren van nieuwe werken en het presenteren van historische meesterwerken blijft een belangrijk onderdeel van onze artistieke ambitie voor de toekomst.

De Reisopera is een familie van gepassioneerde, toegewijde en zeer bekwame ambachtslieden en operamakers. De flexibiliteit van ons bedrijf en de manier waarop we willen werken, stelt ons in staat om opera en muziektheater op verschillende schaal te produceren, met verschillende makers (professioneel en niet-professioneel) en voor verschillende doelgroepen. Dit met hetzelfde niveau van artistieke en professionaliteit en met dezelfde kwaliteit in al ons werk. Of dat nu op tournee is met traditionele grote operavoorstellingen, in Enschede met leden van de lokale gemeenschap, of op scholen met jongeren.

In Enschede zijn we begonnen met pilots voor grootschalige participatie projecten. Tijdens de huidige BIS-periode hopen we dit regionaal – en in de nieuwe BIS vanaf 2029 nationaal – uit te breiden. Onze bijdrage aan de Enschedese *Museumnacht* trok meer dan 600 mensen, van wie velen voor het eerst. Zij genoten onder meer van een opera-dj-optreden en kregen een interactieve rondleiding in onze ateliers. De eindvoorstelling van het programma *Wenschede* bracht diverse projecten samen die met kinderen gemaakt zijn in verschillende speeltuinen in Enschede. Centraal stond daarbij de vraag aan kinderen: "wat is jouw wens voor een mooier Enschede?". Dertig kinderen betraden het podium van het Muziekcentrum Enschede naast Symfonia Jong Twente in een ambitieus origineel muziektheaterstuk. *Age on Stage: Memento Vivere*, een muziektheaterproject voor 65-plussers, gecreëerd door de Zweedse choreograaf Charlotta Öfverholm, was drie keer uitverkocht. We zijn van plan om in de toekomst met dit project op tournee te gaan om dit prachtige werk over eenzaamheid en de herinnering om te leven in heel Nederland te delen.

Juist in de huidige tijd, nu de wereld en onze samenleving steeds ingrijpender veranderingen ondergaan, blijven we het belangrijk vinden om cultuur – en de kunstvorm opera – te vernieuwen als een middel om elkaar te begrijpen en onszelf te uiten. De ambities en stappen die we in 2025 hebben doorgevoerd in onze identiteit, onze waarden, onze uitingen en de manier waarop we dat creëren, vormen een basis voor 2026 en daarna.

Wij zijn de Nederlandse Reisopera, en wij geloven in opera.

Enschede, 16 april 2026

Sam Brown

Artistiek directeur

Rudy van Wijk

Algemeen directeur

— 1.2 Artistiek verslag

Algemene toelichting op gerealiseerde producties en activiteiten

In ons tweede jaar waarin we met drie producties door Nederland reisden, hebben we bij de Reisopera een nieuw werkritme gevonden. Minder grootschalige voorstellingen op tournee maken de weg vrij voor ambitieuzer lokaal werk. Door het samengaan van de Educatie en Participatie afdeling met het Artistiek Bureau kunnen we ons werk coherenter communiceren, zonder onderscheid tussen een 'hoofdprogramma' en een 'secundair programma', maar met de nadruk op de verschillende schaal en context van het werk en de doelgroepen.

Tijdens onze nationale tournee presenteerden we met trots de eerste van twee wereldpremières in het kader van ons 70-jarig jubileumseizoen – een grote opdracht voor de jonge Nederlandse componist Jan-Peter de Graaff, in samenwerking met het Noord Nederlands Orkest. Deze grootschalige opera (zijn eerste voor het grote toneel), *Hagar* werd geprogrammeerd naast Gerald Barry's mini-meesterwerk *The Stronger*. Deze productie werd gecreëerd door een volledig dertigersteam, waarin Belle van Heerikhuizen, een van de meest talentvolle jonge theaterregisseurs van Nederland haar operaregiedebuut maakte. Het programma kreeg de naam *Second Love* als titel. Het produceren van een grootschalige wereldpremière door een jonge Nederlandse componist onderstreept onze inzet voor de toekomst van nieuwe muziek en opera in Nederland.

In 2025 hadden we ook twee hoogwaardige producties uit het klassieke repertoire: Strauss' meesterwerk *Ariadne auf Naxos* met een eersteklas internationale cast, begeleid door het Orkest Phion, waarbij de vooraanstaande Scandinavische regisseur Sofia Jupither haar Nederlandse debuut maakte. En een herneming van *L'Incoronazione di Poppea* van het Festival d'Aix-en-Provence, die overal over de wereld opgevoerd is. De regie was in handen van Ted Huffman, een van de toonaangevende regisseurs op de internationale operapodia van vandaag.

Onze vaste zomerse campingtour, met gratis familievoorstellingen van originele kleinschalige opera's voor jonge én jong gebleven vakantiegangers in de hele regio, bleef een succesvol samenwerkingsproject met Theater Sonnevanck.

Reguliere producties

Ariadne auf Naxos

In het voorjaar van 2024 werd een gedurfde en inspirerende beslissing genomen: de geplande herneming van *Ariadne auf Naxos* (2016) werd vervangen door een volledig nieuwe productie vanwege de unieke kans om samen te werken met de Zweedse operaregisseur Sofia Jupither en haar vaste Scandinavische ontwerpteam.

Voor het eerst te gast bij de Reisopera, legde Sofia de nadruk op de psychologie van de karakters: “Ik wil weten wat er van binnen gebeurt, waarom mensen doen wat ze doen.” Ze werkt in de Scandinavische traditie van Ingmar Bergman en Henrik Ibsen. Haar liefde voor opera begon op haar zestiende, met een fascinatie voor zowel de muziek als de zangers. Over *Ariadne auf Naxos* zegt ze: “Dit stuk is geschreven als ode aan alle podiumkunstenaars, met veel humor maar ook diepe empathie voor het operavak.”

Hoewel de beslissing laat in het proces werd genomen en extra druk op de organisatie legde, bracht het werken onder tijdsdruk ook focus, energie en motivatie. Dit was intens, maar tegelijk zeer stimulerend en liet zien waarin de organisatie sterk en veerkrachtig is. Dankzij een ervaren artistiek team, dat al jarenlang succesvol samenwerkt, verliep het productieproces soepel en professioneel. Tot in de laatste fase werd met grote inzet gewerkt aan decor, kostuums en haarwerk, waardoor met tevredenheid op het eindresultaat kan worden teruggekeken.

Trouw ★★★★★ “*Ariadne auf Naxos* bij de Reisopera is een ode aan alle podiumkunstenaars”

NRC “Komische noten in een voorstelling met vocale hoogtepunten”

Volkscrant “Annemarie Kremer zingt de rol van Ariadne intelligent en hartveroverend”

Place de L’Opera “Het slotduet van Daniel Frank (Bacchus) en Annemarie Kremer (Ariadne) is werkelijk een droom”

Theaterkrant “Vocaal operavuurwerk in verrukkelijke synthese tussen ernst en frivoliteit”

L'Incoronazione di Poppea

L'incoronazione di Poppea, geregisseerd door Ted Huffman, is een internationaal gelauwerde productie die eerder onder meer indruk maakte op het Festival d'Aix-en-Provence (2022) en in Versailles (2023). De Nederlandse Reisopera bracht deze productie als eerste naar Nederland – een belangrijke en ambitieuze stap.

De New York Times omschreef de voorstelling als “wrang en opwindend” en noemde haar “het hoogtepunt van het festival van Aix-en-Provence”. Onder het bloedige bewind van keizer Nero ontvouwt zich een verhaal vol macht, verleiding en morele ambiguïteit, waarbij menselijke drijfveren haarscherp worden blootgelegd. De combinatie van Monteverdi's aangrijpende muziek en Huffmans scherpe regie resulteerde in een meeslepend rollenspel dat zowel tijdloos als actueel is.

Het productieproces benadrukte dat ook hernemingen en bestaande producties maatwerk blijven voor theaters en publiek. De opgedane ervaringen leveren waardevolle inzichten op voor toekomstige hernemingen, met name op het gebied van voorbereiding, techniek en logistiek.

Volkskrant ★★★★★ “Een heerlijke productie, met hoogstaande zang en gulzige smakzoenen”

NRC ★★★★★ “Een even sensuele als rauwe vertolking, die in alles overtuigt”

Trouw “Een sublieme theatrale ervaring”

Theaterkrant “Een prima doordachte versie van Monteverdi's meesterwerk”

Dagblad van het Noorden ★★★★★ “Zwoele lentekriebels in Monteverdi's *L'Incoronazione di Poppea*”

Second Love

Onze derde grote productie in 2025, *Second Love*, bestaat uit twee opera's die samen een krachtig verhaal over verraad, verlangen en menselijke emoties vertellen: *The Stronger* van Gerald Barry en de nieuw gecomponeerde *Hagar* van Jan-Peter de Graaff, geschreven als artistieke reactie op *The Stronger*. De opera's werden zonder pauze achter elkaar gespeeld, wat een intense en meeslepende ervaring opleverde.

De productie werd gerealiseerd door een jong, getalenteerd team: Belle van Heerikhuizen (regie), Ellie Barlow (libretto), Koen Steger (decor), David Laport (kostuums) en Tim van 't Hof (licht). Het volledig nieuwe schrijf- en productieproces dat in enkele maanden tot stand kwam, zorgde voor een geconcentreerde, energieke werkwijze en een krachtige creatieve dynamiek.

Belle van Heerikhuizen maakte bij de Reisopera haar operadebuut en plaatst in deze voorstelling vrouwen en hun stemmen centraal. Deze productie markeerde een sprankelende start van het seizoen 2025-2026, waarin klassieke en eigentijdse opera samenkwamen in een spannend geheel.

NRC ★★★★★ “*Second Love*’, het sterke operadebuut van regisseur Belle van Heerikhuizen, smaakt naar meer”

Volkskrant ★★★★★ “Muzikaal zijn de opera's elkaars tegenpolen, maar onder regie van Belle van Heerikhuizen vormt het een helder geheel”

Trouw ★★★★★ “Bij ‘*Second Love*’ vallen twee opera's als een puzzel in elkaar”

Place de L'Opera “*Second Love* Reisopera dubbele voltreffer”

Theaterkrant “Briesende koperpassages versus lyrische zanglijnen in opera over vreemdgaan”

Dido and Aeneas – landelijke coproductie

Van 25 april tot en met 6 mei 2025 werd *Dido and Aeneas* gepresenteerd als coproductie met De Nationale Opera en Opera Zuid, met een uitvoering op 2 mei in Muziekcentrum Enschede. De concertante uitvoering bood een krachtig podium voor de jonge kunstenaars van De Nationale Opera Studio (DNOS). Een bijzonder hoogtepunt was de deelname van het studentenkoor Young Baroque Voices, dat door de Artistiek Leider van DNOS werd samengesteld en gecoacht. Ook de samenwerking met het Nederlands Kamerorkest tilde het muzikale niveau naar grote hoogte en inspireerde de jonge zangers.

Het project leverde waardevolle inzichten op in de balans tussen concertante en geënceneerde vormen binnen het kader van talentontwikkeling en beleidsdoelstellingen, wat van grote waarde is voor toekomstige samenwerkingen.

Wonderkids on Tour!

De jaarlijkse gratis toegankelijke micro-Zomertour blijft een belangrijk onderdeel van ons aanbod. Deze zomer hebben we de succesvolle productie *Wonderkids on Tour!* in samenwerking met Theater Sonnevancq hernomen. Nieuw dit jaar was dat we naast campings ook andere plekken hebben bezocht, te weten De Museumfabriek in Enschede, creatieve broedplaats Oogst in Hengelo en waren we onderdeel van de zomerprogrammering van Paleis het Loo. Op deze manier konden we de voorstelling op een laagdrempelige manier aan een nog breder en diverse publiek laten zien.

Voor deze productie hebben we een nieuw randprogramma rondom de voorstelling ontwikkeld in de vorm van een Muzikale Koetsrace. Een soort speurtocht waarbij kinderen op locatie op zoek gingen naar vier plekken waar ze een geluid uit de voorstelling hoorden. Die moesten ze na doen en dan kregen ze een stempel. Als ze alle stempels hadden, ontvingen de kinderen een heuse oorkonde en natuurlijk eeuwige roem. Dit werd zeer goed ontvangen en zorgde ervoor dat de kinderen herkenningspunten hadden in de voorstelling.

Door het Stof – Enschedese co-productie

Ter gelegenheid van Enschede700 werkte de Nederlandse Reisopera mee aan de grootschalige musical *Door het Stof*, een productie van Stichting Theater Producties Twente. De voorstelling bracht het Enschede van honderd jaar geleden tot leven en belichtte vanuit twee perspectieven – textielbaronnen en textielarbeiders – de spanningen en ongelijkheid van een verdeelde stad.

De Reisopera leverde een belangrijke bijdrage op het gebied van decor, kostuums, techniek en repetitiefaciliteiten. Het opgeleverde decor was van hoge kwaliteit en werd efficiënt aangestuurd vanuit onze organisatie. Het project bood daarnaast waardevolle leerervaringen en nieuwe samenwerkingsmogelijkheden.

Uiteindelijk was het een productie waaraan meerdere culturele organisaties uit Enschede meewerkten. Dit smaakt naar meer.

Talentontwikkeling

De Reisopera zet vol in op talentontwikkeling. Vanaf het Reisopera Kinderkoor tot het begeleiden van jonge makers tot volwaardige regisseurs, dirigenten en ontwerpers van grootschalige operaproducties. Hiermee geven we (jong) talent een start in hun carrière in de (internationale) operawereld.

De Reisopera heeft een cruciale rol in de ontwikkeling van Nederlands en internationaal operatalent en biedt kansen voor talentontwikkeling. We bieden jonge en opkomende artiesten de kans om mee te lopen, te observeren en te assisteren en zich daardoor te ontwikkelen tot volwaardige makers.

In de samenstelling van onze cast streven we jaarlijks naar een mix van gerenommeerde zangers en zangers die mid-career en beginnend zijn, met speciale aandacht voor Nederlands en in Nederland opgeleid talent. Door jong talent naast internationaal gerenommeerde zangers te presenteren, bieden we ze de kans om in een vroeg stadium van hun carrière geïnspireerd te worden en van de brede ervaring in muziek en opera van deze collega's te leren. De belangstelling van publiek en pers voor de internationale zangers straalt ook af op de jongere artiesten.

Talent signaleren, mogelijkheden bieden en laten groeien, past goed bij de Reisopera. Ervaringsplekken bieden 'in het veld', waarbij we kijken naar jonge zangers, maar ook breder naar andere disciplines, van voorstellingsleider tot dirigent. We bieden mogelijkheden om talent terug te laten keren bij de Reisopera, om een volgende stap in hun ontwikkeling te kunnen maken. Bijvoorbeeld van assistent-dirigent naar dirigent van een eigen productie.

Neem bijvoorbeeld Lochlan Brown (DNOS alumnus), die in 2025 zowel repetitor was voor *Ariadne auf Naxos* als dirigent bij de wereldpremière van *Second Love*.

Samen met De Nationale Opera (DNO), haar studio De Nederlandse Opera Studio (DNOS) en Opera Zuid (OZ) creëren we elk jaar een op maat gemaakte tourproductie waarin zangers van de DNOS hoofdrollen en ondersteunende rollen vertolken samen met professionele regisseurs/dirigenten. DNOS is een vooraanstaande internationale operastudio die jonge artiesten uit de hele wereld aantrekt. Het is een essentieel onderdeel van de operawereld in Nederland en we zien het niet alleen als een manier om jong talent te ontwikkelen (de Reisopera zit in de auditiecommissie), maar ook als een manier om het talent in Nederland te verbreden. We betrekken regelmatig alumni van DNOS bij onze producties en bezoeken de studio regelmatig. We onderhouden regelmatig contact met DNO en OZ over deze belangrijke driehoeksamenwerking. In 2025 was dit *Dido and Aeneas* in een concert+ versie met projectkoor bestaand uit Nederlands jong talent.

Samen met de educatieafdelingen van DNO en OZ maken we elk jaar een kleinschalige jeugdproductie waarvoor we jong Nederlands talent casten, qua zangers en instrumentalisten. Dit jaar was dat *Atman* geschreven door schrijver Bart Moeyaert en componist Leonard Evers, die met 16 voorstellingen in het land on tour te zien was in 2025 en begin 2026.

Voorbeelden per productie

Ariadne auf Naxos

- Pianist en dirigent Lochlan Brown is een regelmatige gast bij de Reisopera en was de juiste keuze voor deze uitdagende partituur van R. Strauss. Met deze jonge allrounder hadden we ook een sterke vocale coach in huis, wat alle zangers zeer op prijs stelden.
- Kharim Amier is bekend als jonge theateracteur en maakte zijn operadebuut.
- De jonge Belgische bariton Cyprien Crabbé had zijn operadebuut in Nederland en verbindt zijn contract als solist met een uitgebreide stage bij de Reisopera om meer inzicht te krijgen in het produceren van volwassen muziektheater.
- De Nederlandse bas-bariton Fabian Homburg kennen wij van DNOA en in deze productie gaf hij met een rollencombinatie zijn huisdebuut bij de Reisopera.
- Georgiy Derbas-Richter was lid bij DNOS een gaf zijn eerdere samenwerking met de Reisopera een vervolg met de internationaal gevraagde bariton-partij van Harlekin.
- De Nederlandse tenor Sander de Jong zette een volgende stap met de gastrol van Scaramuccio en verstevigde zo zijn band met de Reisopera.
- DNOA alumni mezzosopraan Rommie Rochell en sopraan Hannah Gries grepen de kans voor een leerzame tussenstap voordat ze als jonge professionals doorgroeien naar internationale huizen.
- De Nederlands-Iraanse sopraan Elisa Maayeshi zetten we in als cover voor de rol van Najade voordat zij verder ervaring opdoet bij de operastudio aan de Komische Oper Berlin.

L'Incoronazione di Poppea

- De Nederlandse choreograaf Pim Veulings is inmiddels regelmatige gast bij de Reisopera en hij was als bewegingsregisseur ook voor deze internationaal gerenommeerde productie een zeer waardevolle toevoeging aan het artistieke team.

- Pianist en dirigent Pedro Beriso is inmiddels regelmatige gast bij de Reisopera. In een mix van functies en steeds meer verantwoording was hij bij deze productie als assistent-dirigent en ondersteunende taalcoach betrokken. Volgend seizoen groeit hij door als muzikale leider van een grootschalige productie.
- De Amerikaanse countertenor Jake Ingbar was lid bij DNOS en gaf in deze productie zijn huisdebuut bij de Reisopera. Inmiddels werkt de zanger op internationaal topniveau.
- De Nederlands-Iraanse sopraan Lilian Farahani is regelmatig te gast bij de Reisopera en heeft inmiddels veel (internationale) ervaring. We boden deze zangeres met deze Monteverdi productie de kans om haar repertoire uit te breiden in barokmuziek.
- De Nederlandse jonge tenor Steven van der Linden gaf met deze productie zijn operadebuut in dit land en neemt waardevolle toneelervaring mee naar zijn tijd bij de operastudio in Amsterdam.
- De Taiwanese pianist Amy Chang ondersteunde het pianisten team en was in 2025 ook voor enkele maanden een tijdelijke ondersteunende kracht binnen het artistieke bureau bij de Reisopera. Ze komt in een volgende seizoen terug als repetitor verbonden aan een productie.

Second Love

- De in Nederland wonende dirigent Lochlan Brown heeft met deze middelgrote productie zijn zeer succesvolle debuut als dirigent bij de Reisopera gegeven.
- Belle van Heerikhuizen is bekend als Nederlandse theaterregisseur en maakte met *Second Love* haar debuut als operaregisseur.
- De Nederlandse ontwerpers Koen Steger (decor) en David Laport (kostuum) maakten hun debuut in de operawereld.
- De jonge Nederlandse componist Jan-Peter de Graaff kreeg met deze productie de kans voor een grote stap richting een grote zaal operaproductie met grootschalig orkest.
- De Nederlandse dirigent Kent Moussault kwam opnieuw terug bij de Reisopera en nam de rol van de assistent-dirigent op zich.
- De jonge Nederlandse dramaturg Michiel Bijmans verstevigde zijn samenwerking met de Reisopera en zijn ontwikkeling als opera dramaturg.
- De Letse pianist Justas Ceponis keerde als freelance repetitor terug bij de Reisopera. Ook in de nabije toekomst wordt hij als specialist voor hedendaagse partituren ingezet.
- De jonge Nederlandse lichtontwerper Tim van 't Hof zette met deze productie zijn volgende stap in de samenwerking met de Reisopera.
- Jennifer Welts is bekend als jonge theater- en filmactrice en gaf haar debuut in het genre opera.

Wenschede

- De Nederlandse mezzosopraan Stefanie Bruggeling hebben we eerder als bevlogen zangeres en maker leren kennen. Voordat we haar in een volgend seizoen ook als zangeres uitnodigen voor een grote zaal productie, heeft ze dit jaar haar eerste stappen richting het regie-vak kunnen zetten als assistent-regisseur bij dit grote participatie project.
- Choreograaf Francesco Bekkema hebben wij vele jaren terug voor een semiscenische productie van *Amahl and the Nightvisitors* gevraagd. Zijn grote ervaring met het werken met kinderen en amateurs was ook bij *Wenschede* precies wat we nodig hadden.

Campingour

- Mezzo-sopraan Lucie van Ree maakte vorig jaar haar debuut bij de Reisopera als Nannerl in *Wonderkids on Tour!*. Ze was ook in 2025 bij de herneming van deze productie te zien.

De Reisopera blijft kijken naar nieuwe mogelijkheden om van betekenis te kunnen zijn voor jonge pas afgestudeerde zangers, regisseurs, ontwerpers en andere uitvoerenden. Dit blijven we zoeken we in samenwerking met collega-operahuizen, conservatoria en andere potentiële partners.

De Maakers - regionale talentontwikkeling voor jongeren

De Maakers is een speciale kweekvijver voor jong talent van 15 tot 27 jaar uit Oost-Nederland, opgericht in samenwerking met de Theatermakerij uit Enschede. De jongeren spelen, zingen en musiceren in een muziektheaterproductie die ze zelf creëren, onder begeleiding van professionele coaches. Het draait hierbij om het proces van zelf maken en spelen. De jongeren volgen diverse workshops waarin ze begeleiding krijgen in het creatieve proces en worden uitgedaagd om een eigen productie te maken, geïnspireerd op een van onze lopende grote zaal producties.

Door de middelen van de Reisopera open te stellen voor jonge makers, bieden we niet alleen een fantastische kans om een voorstelling te maken en uit te voeren in een professionele omgeving maar kunnen wij als organisatie ook in contact blijven met jonge mensen en hun artistieke reis vanaf het begin volgen. Welke verhalen willen jongeren ons vandaag vertellen, en hoe willen zij die verhalen vertellen?

Dit seizoen werkten ze aan de productie *Het ergste moet nog komen*, geïnspireerd op onze opera *Second Love* en het thema vrouwenrecht. De voorstellingen vonden plaats bij ons in de Performance Factory en waren een groot succes.

PER XYDEON – Nightshades within the Summer Grasses

PER XYDEON – Nightshades within the Summer Grasses is een experimenteel operaproject van Nadine El Shoura, afstudeerstudent aan het ArtEZ Conservatorium Enschede. In deze interdisciplinaire voorstelling komen muziek, dans, beweging en elektronica samen, waarmee op vernieuwende wijze de grenzen van het operagenre werden verkend. Het project bood veel artistiek potentieel en een frisse blik op de toekomst van opera.

De Nederlandse Reisopera ondersteunde het project als coproductiepartner met repetitieruimte, kostuums, techniek en productionele begeleiding. Het traject leverde waardevolle inzichten op in het werken met kleinschalige, experimentele producties en bood de kans om te onderzoeken hoe opera op nieuwe manieren duurzaam geproduceerd kan worden. Het project bevestigde het belang van het ondersteunen van opkomend lokaal talent, zowel op artistiek als educatief vlak.

Artistieke partners

Culturele organisaties hebben momenteel te maken met stijgende kosten en worden door krupper wordende financiële middelen gedwongen moeilijke keuzes te maken. Door diepere relaties met partners aan te gaan, lokaal, nationaal en internationaal, zien we mogelijkheden om onze artistieke kwaliteit en duurzame groei te versterken. Door middelen te bundelen met andere BIS-instellingen in Nederland en door nieuwe samenwerkingen aan te gaan met operahuizen in het buitenland, kunnen wij onze operaproducties breder en duurzamer creëren en presenteren. In 2025 zijn we begonnen met het voorbereiden van meer ambitieuze vormen van samenwerking voor de toekomst.

Lokaal ligt nog steeds de focus op het vergroten van de zichtbaarheid en om de Reisopera een verankering te geven in de stad als belangrijke speler en partner. Hierbij blijft participatie in onze thuisbasis Enschede een belangrijk speerpunt. Dit doen we gezamenlijk met voornamelijk lokale partners om zo het culturele speelveld in Enschede samen te verrijken.

De focus nationaal lag op zichtbaar blijven en opera, in al zijn verschillende vormen, op een verscheidenheid aan locaties te tonen. Met de theaters waar we spelen deelden we tijdiger artistieke plannen en concepten om zo ook mogelijkheden voor uitbreiding van randprogrammering te bespreken.

Internationaal zien we kansen om in de toekomst meer via coproducties, samenwerkingen en verhuringen te gaan werken. Onze jeugdvoorstelling *Piratenkoningin* van 2024 is inmiddels verhuurd aan Graz die zij in seizoen 2027-2028 achttien keer zullen uitvoeren.

We zijn inmiddels een samenwerking aangegaan met English National Opera (ENO) te Londen om daar onze voorjaarsproductie *To Die For* van 2026 uit te voeren. Verder zijn we met ENO in gesprek over andere potentiële coproducties.

Verder blijven internationale contacten van belang om jong internationaal talent te volgen en hen kansen te bieden binnen de Reisopera. Zangers, dirigenten maar ook regisseurs en ontwerpers blijven we volgen in hun ontwikkeling.

Muzikale partners

Orkest Phion en het Noord Nederlands Orkest (NNO) zijn voor ons de belangrijkste partners als het om orkestbegeleiding gaat.

In 2025 traden we slechts één keer op met Phion. *Ariadne auf Naxos* was een flinke uitdaging voor het orkest, omdat de focus ligt op een klein ensemble strijkers met zeer openliggend en veeleisend materiaal. Onder leiding van de zeer ervaren dirigent Jac van Steen gingen de musici deze uitdaging op bewonderenswaardige wijze aan. Dit was de eerste samenwerking met onze meest nabije orkestpartner sinds de komst van een nieuwe artistieke leiding bij beide organisaties. Het gaf beide partijen veel inspiratie voor de toekomst en meer vertrouwen in het repertoire dat we samen kunnen verkennen. Een goed begin van de BIS-periode voor musiceren op het hoogste niveau.

In plaats van met Phion aan *L'Incoronazione di Poppea* te werken, hebben we een gespecialiseerd barokensemble uitgenodigd. Dit was een nieuwe manier van werken voor de Reisopera en bracht diverse uitdagingen met zich mee. Maar ook rijke beloningen, niet alleen voor ons, maar ook voor ons publiek dat de kans kreeg te genieten van oude muziek uitgevoerd door specialisten op authentieke instrumenten.

Samenwerken met het NNO, een hoog aangeschreven orkest met een jonge en enthousiaste groep musici, is altijd boeiend, omdat zij gespecialiseerd zijn in zeer veeleisend en orkestraal rijk repertoire. Met het dubbelprogramma *Second Love*, waarin *The Stronger* van Gerald Barry, een avontuurlijke en opwindende componist met internationale naam, gecombineerd werd met het nieuwe werk *Hagar* van Jan-Peter de Graaff, algemeen erkend als een van de grootste jonge orkestcomponisten van Nederland, wierp het NNO zich vol overgave op deze taak, onder de bevoegen leiding van de jonge Lochlan Brown.

Opnieuw boden onze samenwerkingen met zowel Phion als het NNO een hoog muzikaal niveau voor ons publiek in heel Nederland. In 2025 hadden we geen repertoire waarin een koor voorkwam, maar in 2026 zullen we drie keer samenwerken met Consensus Vocalis.

De Nationale Opera en Opera Zuid

De samenwerking tussen de drie door de BIS gefinancierde operagezelschappen heeft twee focuspunten. Elk jaar co-creëren we twee producties: een gezamenlijk talentenproject met de kunstenaars van de De Nationale Opera Studio (DNOS) (waarbij de selectie gezamenlijk wordt gedaan door de drie gezelschappen, onder voorzitterschap van de artistiek leider van de DNOS) en een familievoorstelling onder leiding van de educatieafdeling van De Nationale Opera, uitgevoerd door Opera Zuid of de Reisopera.

De DNOS-productie in 2025 was een concert+ uitvoering van Purcells *Dido and Aeneas*, die niet alleen de DNOS-artisten profileerde in dit belangrijke vroege werk, maar ook een podium bood aan bachelor- en masterstudenten zang van de conservatoria, als onderdeel van een oude muziek ensemble dat de koorpartijen van dit werk uitvoerde. Begeleid door het Nederlands Kamerorkest en onder leiding van barokspecialist Camille Delaforge, in een semi-geënceneerde uitvoering van Rosemary Joshua (artistiek leider van de DNOS), was dit een hoogwaardig concert van een belangrijk werk. De productie werd bovendien gestreamd door Opera Vision, wat zorgde voor een internationaal bereik.

In 2025 was de familiecoproductie *Atman* van Bart Moeyaert en Leonard Evers. Dit charmante en fantasierijke verhaal ging vlak voor kerst in première en toert in 2026 – de productie werd gecreëerd door Opera Zuid in Maastricht en ging in Amsterdam in première. Voor deze productie heeft de Reisopera het decor gemaakt in ons eigen atelier.

Theater Sonnevanck

We hebben inmiddels een vaste samenwerking met onze partner Sonnevanck voor de zomertour op campings in Oost-Nederland. In 2025 brachten we een herneming van *Wonderkids on Tour!*, een vrolijke en vermakelijke voorstelling over de Mozart-kinderen en hun tirannieke vader. Met enkele van de bekendste melodieën van het grootste muzikale genie van de westerse cultuur bracht deze productie de oorspronkelijke makers opnieuw samen en bleek de voorstelling wederom onweerstaanbaar voor jonge én jong-van-hart vakantiegangers.

Er werd een nieuwe locatie toegevoegd bij Paleis Het Loo – een vruchtbare samenwerking die we verder ontwikkelen voor toekomstige projecten. Dit zorgt voor belangrijke zichtbaarheid in Gelderland en stelt ons in staat om met deze microtour verschillende doelgroepen te bereiken.

Huis- en speeltheaters

Wilminktheater en Muziekcentrum

De Reisopera is één van de vaste huisgezelschappen van het Wilminktheater in Enschede. Waar we onze voorstellingen repeteren, monteren en onze premières hebben. Kortom, een belangrijke partner voor de Reisopera. Samen met het Wilminktheater en de andere partners van het Muziekkwartier, muziekschool Kaliber en het poppodium Metropool, zijn we in gesprek om mee te denken over de nieuw te bouwen ingang van het theater, en de programmering voor die ruimte. Hierdoor kunnen we onze zichtbaarheid in het theater en de stad verhogen.

Speeltheaters in het land

In 2025 heeft de nieuwe directie de meeste speeltheaters in het land bezocht. De grotere speeltheaters en een aantal kleinere theaters. Deze gesprekken vormden een eerste versterking van de band met deze theaters, hun directie en programmeurs. We willen voortdurend horen wat de wensen en ideeën van de theaters zijn voor wat betreft gezamenlijke marketing en randprogrammering. Met sommige theaters wordt ook al gesproken over eventuele toekomstige participatieprojecten ter plekke.

Paul Pella Fonds

Opgericht als aanvullend pensioenfonds voor medewerkers van de in Enschede gevestigde professionele operagezelschappen en symfonieorkesten, richtte het Paul Pella Fonds zich de afgelopen jaren in toenemende mate op het stimuleren van muzikale projecten in Twente. Het fonds verstrekt jaarlijks subsidies aan initiatieven op het gebied van instrumentale of vocale muziek en muziektheater in Twente. Het geeft een financiële impuls aan vernieuwende projecten voor en door jong en oud, professionals én amateurs die de klassieke muziekcultuur een warm hart toedragen. Initiatieven waarin educatie een grote rol speelt en evenementen waarbij zowel professionals als amateurs op het gebied van klassieke muziek betrokken zijn, hebben speciale belangstelling van het fonds.

Eind 2025 is er vanuit het bureau Blueyard in opdracht van het fonds geadviseerd n.a.v. het onderzoek over klassieke muziek in Twente. Gekozen is om een coördinator aan te stellen die een werkagenda zal beheren.

— 1.3 Educatie en Participatie

‘Niet uitleggen, maar zelf ervaren’, dat is het motto bij onze educatie en participatie activiteiten. Jong en oud, scholieren en studenten, theaterliefhebbers en beginnende bezoekers, we willen zoveel mogelijk mensen kennis laten maken met de kracht van het vertellen van verhalen door middel van muziektheater. Het actief bezig zijn met de verschillende facetten van muziektheater verstrekt de creativiteit en het zelfvertrouwen en biedt tegelijk een spiegel op het leven en een venster op de wereld en de samenleving.

Educatie

Bij alle educatie-activiteiten draait het om zélf maken. We bieden activiteiten in het basisonderwijs, het middelbaar onderwijs en volwasseneneducatie.

Primair onderwijs

In het basisonderwijs bieden we kinderen de gelegenheid om zelf te zingen, te acteren, te dansen en om kostuums en decors te maken. Daarmee bieden we hen de mogelijkheid om ervaringen op te doen en hun weg te vinden in kunst en cultuur die hen persoonlijk raakt.

Plankenkoorts

Voor het basisonderwijs werd in samenwerking met het Wilminktheater onder de titel ‘Plankenkoorts’ een aantal speurtochten door het theater georganiseerd waarbij de leerlingen tijdens het zoeken naar een verdwenen operazangeres van alles leerden over theater en zang.

Dagproject De vlucht van Icarus

Als opvolger van de dagprojecten voor het basisonderwijs zoals De wereld van Peer, werd in 2025 een nieuw project ontwikkeld waarin alle klassen van een basisschool meewerken aan een muziektheatervoorstelling die in hun eigen gebouw, gymzaal of een wijkcentrum kan worden uitgevoerd voor familieleden. Elke klas speelt een of meerdere scènes, zingt liedjes en voert zelfbedachte choreografieën uit. In 2026 zullen de projecten na een pilot van start gaan.

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs zetten we de lijn van het primair onderwijs door, aangepast aan de interesses van deze leeftijdsgroep.

Muziektheatervoorstelling Bonhoeffer College

Met het Bonhoeffer College locatie Van der Waalslaan, Enschede, werkten we in 2025 voor de 14de keer samen aan een operaproject voor 45 leerlingen van 2 vwo. In vijftien bijeenkomsten maakten zij onder begeleiding van drie workshopdocenten van de Reisopera en Poppodium Metropool aan een zelfgeschreven en zelf vormgegeven muziektheaterproductie, waarin zes sprookjes het uitgangspunt vormden voor een eigentijds verhaal. Hierin waren achttien zelf gezongen Nederlandstalige liedjes verwerkt.

Educatieve projecten voor leerlingen van het VSO

Voor de onderbouw havo/vwo van het Panta Rhei College voor leerlingen met een Autisme spectrumstoornis (ASS) ontwikkelden we een beeldend educatief project in tien bijeenkomsten. Aan de hand van een zelfgeschreven verhaal bedachten leerlingen hun eigen muziektheaterconcept. Zij presenteerden dat met gebruikmaking van een door hen zelf bedacht en zorgvuldig van theaterlicht voorzien maquette-ontwerp, met alle daarbij behorende in schaal 1:25 uitgevoerde decors en rekvisieten.

Leerlingen van De Atlas uit Emmen – school voor Cluster 4-leerlingen met gedrags- en/ of psychiatrische problematiek – ontwierpen en vervaakten bestaande kledingstukken tot theatrale kostuums. Parallel liep een tweede workshop met ‘razende reporters’ die de Reisopera ontdekten en verslag deden van de kostuum-workshop.

Workshops en bedrijfsbezoeken Internationale Schakelklas (ISK)

In 2025 werden ca. 350 leerlingen van de Internationale Schakelklas ontvangen in de Performance Factory voor een dubbele workshop waarbij zij een groot schilderij of een theatraal object maakten, dat vervolgens diende als inspiratie voor een dramaworkshop.

Bezoeken aan voorpremière en actieve workshops

Ook dit jaar ontvingen we weer een groot aantal scholieren uit het voortgezet onderwijs voor een excursie met een polaroidfoto-speurtocht door de ateliers van de Reisopera en bezoeken aan voorpremières. Naast *Ariadne auf Naxos* bezochten zij ook *L'incoronazione di Poppea* en *Second Love*. Bij die laatste productie maakten de leerlingen, uitgaande van het gegeven dat deze opera zich in een sterrenrestaurant afspeelt, een eigen 'emotie-salade' waarin uiteenlopende muziekfragmenten uit de opera gekoppeld werden aan ingrediënten voor een zelf te maken (en te eten) salade.

Voor leerlingen van de brugklas van het vmbo van Reggesteyn uit Rijssen en Nijverdal ontwikkelden we *Het spook van de opera*, een Lego-theaterworkshop in samenwerking met Het Bouwlab uit Enschede.

Studenten

Voor studenten van ArtEZ-conservatorium en voor studenten ruimtelijke vormgeving van het ROC van Twente organiseerden we speciale workshopdagen in ons gebouw, waarbij tijdens de les op locatie ruimschoots aandacht was voor de activiteiten van de Reisopera.

Volwassenen

Op verschillende momenten werden groepen volwassen bezoekers ontvangen voor een excursie. Ook organiseerden we een studiedag voor de ruim 60 docenten van het ISK in Enschede. Het ging in deze gevallen om bezoeken met een educatief karakter.

Daarnaast waren er ook een aantal bedrijfsbezoeken van verenigingen, probusclubs en rotary's die meestal ook een educatief element bevatten.

Voor de Vrienden van de Reisopera werd een speciale driedelige operacursus georganiseerd, in de aanloop naar de première van *Het Sluwe Vosje* in januari 2026.

Uiteraard werden alle Reisoperavoorstellingen in den lande voorafgegaan door een speciale publieksinleiding, waarbij vaak een gast uit de betreffende productie aanwezig was.

Participatie

In 2025 hebben we eraan gewerkt om onze participatieprojecten meer integraal onderdeel te maken van ons programma. We werken bij voorkeur niet in losse eenmalige projecten, maar kijken naar mogelijkheden voor een programmatische en meerjarige aanpak, zodat deelnemers zich duurzaam kunnen ontwikkelen. We bieden inwoners de mogelijkheid zich uit te drukken via opera en muziektheater, en we dagen ze uit hun eigen leven te zien via de verhalen van anderen. In de basis proberen we de activiteiten gratis aan te bieden, om de toegankelijkheid zo groot mogelijk te maken. Om potentiële deelnemers te bereiken, zoeken we de verbinding met onze lokale gemeenschappen.

Het afgelopen jaar hebben we wederom met diverse projecten ervoor gezorgd dat inwoners van Enschede op een laagdrempelige manier mee kunnen doen aan kunst en cultuur. We hebben nieuwe samenwerkingen ontwikkeld met bijvoorbeeld de bibliotheek van Enschede. Daarnaast hebben we de samenwerking met Stichting Enschede Speeltuinen verder uitgebouwd. Dit soort samenwerkingen helpen ons om kinderen van diverse achtergronden te bereiken.

Kinderkoor

Het Reisopera Kinderkoor blijft een belangrijk onderdeel van ons participatieaanbod. Begin van het jaar heeft het koor traditiegetrouw deelgenomen aan het Kinderkorenfestival in Amsterdam. Daarna begon het eerste grote project, namelijk *Wenschede*, in het kader van het 700-jarig bestaan van Enschede.

Na de zomer begon het kinderkoor met de eerste repetities voor de operaproductie *Het Sluwe Vosje*, waarin een kinderkoor van 23 kinderen meespeelt. Vanwege de uitzonderlijk grote belangstelling boden we tijdens de tournee begin 2026 drie verschillende teams van Kleine Vosjes aan. Met een centrale scène die muzikaal en theatraal veeleisend is voor jonge deelnemers – zeker omdat we geen audities houden – vormde dit een mooie uitdaging voor de kinderen en hun koordirigent, en legt het de lat hoog voor toekomstige projecten met kinderen bij de Reisopera.

Wenschede

In 2025 vierden we feest, want de Reisopera bestond 70 jaar, het Reisopera Kinderkoor 7 jaar en Enschede vierde 700 jaar stadsrechten. Voor dit speciale jubileumjaar pakten we daarom groots uit met een uniek project: *Wenschede!* Het project gaf kinderen tussen de 6 en 12 jaar een unieke kans om hun fantasieën en wensen voor de toekomst van Enschede te delen en om te zetten in prachtige muziektheatervoorstellingen.

Het project bestond uit drie fasen. De eerste fase was kennismaking met het project door middel van het speciaal ontwikkelde *Wenschede* leesboekje. Waarin het verhaal van vier fictieve kinderen uit Enschede werden verteld, die elk een unieke wens hadden voor hun stad. Denk aan een glijbaan van de Alfa-toren en een regenboogbrug van de ene naar de andere kant van de stad. Dit boekje werd verspreid onder de jongste inwoners van de stad ter inspiratie voor hun eigen wens. Deze konden ze inleveren op verschillende locaties in hun eigen buurt, zoals bibliotheken, speeltuinen en buurtcentra. Hier werden ook knutselworkshops en voorleesmiddagen georganiseerd.

Tijdens de tweede fase werden uit alle 210 ingeleverde wensen, zeven thema's gekozen op basis waarvan in verschillende speeltuinen voorstellingen werden gemaakt met de kinderen. Ze werkten zelf aan het verhaal, het decor en de kostuums. Uiteindelijk werden deze voorstellingen uitgevoerd voor enthousiast publiek.

De laatste fase bestond uit de eindvoorstelling in het Muziekcentrum. Een professionele voorstelling met decor, kostuums, video en licht voor en door kinderen. Hierin kwam het hele project samen in een speciaal geschreven voorstelling door Regine Hilhorst. De voorstelling was gratis te bezoeken, zodat iedere inwoner van Enschede naar de voorstelling kon komen.

Tijdens het project stonden samenwerking, creativiteit en ontmoeting centraal. We wilden kinderen op een laagdrempelige manier kennis laten maken met cultuur en ze de unieke kans geven om mee te werken aan een grote voorstelling. Door dit project zijn diverse kinderen zich gaan oriënteren om verder te gaan met toneel, dans of zang. We kijken zeer tevreden terug op dit mooie, geslaagde project.

Age on Stage - Memento Vivere

Age on Stage is een concept ontwikkeld door de Zweedse danser/choreografe Charlotta Öfverholm. Na jaren zelf gedanst te hebben werd ze "te oud" voor de danswereld. Daarom ontwikkelde ze speciaal dit concept voor iedereen van 65 jaar en ouder. Ze heeft een unieke vorm van werken met beweging en creativiteit gecreëerd, ongeacht je leeftijd of wie je bent.

Door middel van workshops werd toegewerkt naar een afsluitende muziek-theatervoorstelling. Voor deelname was geen ervaring vereist; de workshops werden afgestemd op de groep, terwijl

ze tegelijkertijd het individu uitdaagden. Daardoor was iedereen welkom. Met een uiteindelijke groep van circa 35 enthousiaste deelnemers werkten we toe naar een indrukwekkende voorstelling, waarin hun eigen verhaal centraal stond.

Het thema – en de titel – was *Memento Vivere*, herinner je te leven. Wat betekent het om ouder te worden? En hoe kunnen we omgaan met de pijn van eenzaamheid? Dit project is het eerste in onze ambitie richting grootschalige participatieve projecten, waarin niet-professionele spelers en makers samenwerken met toptalent van over de hele wereld. De voorstelling werd zeer goed ontvangen en kreeg brede media-aandacht, waaronder een groot artikel in NRC door een journalist die aan meerdere workshops heeft meegedaan.

De drie voorstellingen vonden plaats in de Performance Factory, in de studio's van de Nederlandse Reisopera. Zo werd niet alleen de veelzijdigheid van onze locatie zichtbaar, maar ook de rol van de Reisopera als culturele ontmoetingsplek en creatieve motor voor de stad Enschede.

— 1.4 Publiek

Corporate communicatie

Naamsbekendheid

In 2025 hebben we voor de vijfde maal meegedaan aan het regulier merkonderzoek van Hendrik Beerda Brand Consultancy. Dit bureau onderzoekt onder andere de naamsbekendheid van culturele instellingen. Uit deze jaarlijkse benchmark kwam naar voren dat de Reisopera de afgelopen jaren qua naamsbekendheid gezakt is in de lijst van Nederlandse culturele merken in Nederland, ook in 2025 is dit het geval. Binnen Overijssel is onze naamsbekendheid in 2025 ook licht gedaald t.o.v. 2024. Wat betreft 'binding' is ons merk in 2025 licht gestegen in de ranglijst van cultuurmerken in Overijssel.

Community building, aanscherpen van het merkbeleid, focus op nieuwe doelgroepen en samenwerken met nieuwe creatives voor onze assets worden vormgegeven in een meerjaren marketingplan.

Seizoenspresentatie

Sinds 2024 is de seizoenspresentatie weer een jaarlijks terugkerend evenement. Op 15 mei presenteerden we in Amsterdam het nieuwe seizoen aan onze landelijke relaties en genodigden van de pers.

Reisopera Club Dagen

Als vervolg op de Open Dagen van 2023 vonden op 9 en 10 mei de Reisopera Club Dagen plaats. Het participatiekarakter van het event was deze keer uitgebreid, er waren meer 'doe-activiteiten' en er zijn meer uitnodigingen naar speciale doelgroepen gestuurd.

Tijdens deze Club Dagen vond onze seizoenspresentatie voor Vrienden en relaties in Enschede plaats. Ook is er voor €1600,- verkocht aan merchandise, decor

en kostuums. Dit komt ten goede aan de tweede serie Reisopera Club Boost in 2026-2027, een ondersteuning voor lokale culturele amateurverenigingen.

Social media

Opera is in de basis een niet-digitale kunstvorm: onversterkt zingen met orkest in een grote zaal. Dit betekent echter niet dat we als Reisopera niet meebewegen met de huidige digitale ontwikkelingen. Zo proberen we onze online aanwezigheid op social media te versterken. Cast en crew dragen hier met veel enthousiasme aan bij.

Verder brengen we onze producties en evenementen op een toegankelijke manier onder de

aandacht. We maken aansprekende content, zoals behind-the-scenes foto's en video's, exclusieve repetitiebeelden en interviews met castleden.

We blijven inzetten op online groei en vernieuwing. We zijn begonnen om meer videomateriaal te produceren, om te kunnen delen op bijvoorbeeld Instagram Reels en TikTok.

Website

Net als voorgaande jaren is de website een onderdeel waarin we blijven vernieuwen. Elk jaar worden er twee sprints met het development-bureau Verve uitgevoerd, om de website up to date te houden.

In 2025 lag de focus op de eerste stappen van implementatie van de nieuwe wetgeving: European Accessibility Act. Deze wet richt zich op het online toegankelijk maken van diensten en bedrijven voor mensen met een beperking.

Publieksbeleid

Ons streven is om het aantal doelgroepen uit te breiden en diverser te maken. De in 2025 vormgegeven artistieke visie is daarin een belangrijk vertrekpunt.

Onze activiteiten moeten gevarieerd en toegankelijk zijn. Daarom maken we producties op verschillende schaal, in verschillende contexten en settings, met makers in verschillende stadia van hun ontwikkeling voor een divers publiek in Nederland.

We werken samen met niet-professionele makers, waaronder kinderen en mensen uit kwetsbare gemeenschappen, om samen met deze professionele makers op te treden in het gezamenlijke project van het maken van opera.

Wij zijn van mening dat werk waarbij niet-professionals betrokken zijn, op dezelfde schaal en met hetzelfde profiel kan en moet bestaan, en met dezelfde toewijding, passie en artistieke ambitie moet worden gecreëerd en gepresenteerd als werk waarbij geen niet-professionals betrokken zijn.

We maken geen onderscheid in betrokkenheid of artistieke waarde tussen onze verschillende projecten. In plaats van aparte educatieve en participatieprojecten te creëren en uit te voeren, zullen we projecten opzetten met en voor verschillende doelgroepen binnen het kernprogramma van de Reisopera. We produceren en communiceren al ons werk onder één vlag.

Meer specifiek richten we ons op de volgende groepen:

- De Reisopera heeft een sterk bestaand kernpubliek. We willen dit publiek meenemen op deze reis, en onze toewijding aan de hoogste normen van muziek- en theaterproductie blijft onverminderd groot.
- We willen het publiek dat ons werk bereikt verbreden. Dat kunnen we doen door producties te maken die een niet-traditioneel operapubliek aanspreken, vooral wanneer we ons richten op samenwerkingen met kunstenaars en gezelschappen uit andere kunstvormen in Nederland, waaronder het gesproken theater, performancekunst en dans.
- Door ruimte te maken voor kunstenaars uit gemeenschappen waarvan de stem historisch

gezien niet gehoord is in het operahuis om werk voor ons te creëren, hopen we een publiek uit die gemeenschappen te bereiken dat zich voorheen buitengesloten voelde van de opera, en tegelijkertijd de ervaring te verrijken voor het publiek dat deze verhalen nog niet eerder heeft gehoord.

- We creëren werk dat gericht is op een jonger publiek op verschillende schaalniveaus, omdat we ervan overtuigd zijn dat elke jongere vanaf jonge leeftijd toegang moet hebben tot onze kunstvorm.
- Door deel te nemen aan het creëren van opera helpen we bestaande en nieuwe gemeenschappen te binden aan ons werk bij de Reisopera, en helpen we ook om het publiek en de makers van de toekomst te diversifiëren.

De Reisopera gaat werken met het Culturele Doelgroepen Model dat landelijk door meerdere theaters gebruikt wordt. Dit middel helpt ons om samen met de theaters nieuwe doelgroepen te identificeren en met gerichte marketingstrategieën te benaderen.

Vanaf september 2025 onderzocht een student-stagiaire twee jonge doelgroepen uit het Culturele Doelgroepenmodel als afstudeeropdracht voor Saxion Commerciële Economie. De bevindingen worden meegenomen in het meerjaren marketingplan.

Productiegebonden marketing

Ariadne auf Naxos

In de marketing hebben we veel aandacht besteed aan het ervaren artistieke Zweedse team onder leiding van Sofia Jupither. Tevens hebben we extra aandacht besteed aan internationaal gerenommeerd sopraan Annemarie Kremer die succesvol opnieuw een titelrol voor ons vervulde. Ondanks een late wijziging naar een nieuwe productie in plaats van een herneming, had de nieuwe productie een hogere zaalbezetting dan dezelfde titel in 2016.

L'Incoronazione di Poppea

Deze huur-productie had zijn kwaliteit in het buitenland al ruimschoots bewezen. Er was al veel foto- en videomateriaal uit het buitenland beschikbaar. Het was voor ons een zeer succesvolle productie wat betreft kaartverkoop en reacties van pers en publiek.

Second Love

We hebben in de communicatie ingezet op het belang van het doorontwikkelen van de kunstvorm opera, investeren in jong talent, publiek laten kennismaken met een nieuwe spannende productie en cross-over tussen toneel en opera.

In de voorpubliciteit was vanuit de media ruime belangstelling voor met name regisseur Belle van Heerikhuizen, die haar debuut maakte als operaregisseur.

De Try Out U35 op vrijdag 26 september was succesvol, met ongeveer 130 jonge genodigden die via een Outreach-actie waren uitgenodigde. Focus lag op gasten uit conservatoria en relaties en personen onder de 35 jaar. De sfeer van de avond was informeel, met o.a. een naborrel met dj.

Op 30 december werd *Second Love* door lezers van het digitale operamagazine Place de l'Opera gekozen tot opera van het jaar 2025. Bij de uitreiking van de Award lichtte Place de l'Opera-recensent Peter Franken het werk nog eens toe en roemde de toegankelijkheid van de muziek en de sterke personenregie van de voorstelling.

Dido and Aeneas

De collega's van DNO waren in de lead bij de marketing van deze productie. Wij hebben de productie en voorstelling in Enschede in het Muziekcentrum onder de aandacht gebracht bij onze achterban.

Door het Stof

De collega's van het Wilminktheater waren in de lead bij de marketing van deze regionale productie. De 25 voorstellingen zijn bezocht door een kleine 21.000 bezoekers. De Reisopera is overal genoemd als coproducent. Wij hebben de productie onder de aandacht gebracht bij onze achterban.

Educatie en participatieprojecten

Ook voor onze educatie- en participatie-activiteiten proberen we gericht in te zetten op marketing. Gezien de meer regionale focus wordt daarbij vooral ingezet op lokale media. En er wordt gebruik gemaakt van bestaande kanalen van de partners waarmee we samenwerken en op de locaties waar we onze activiteiten ontplooiën. Bijvoorbeeld promotiemateriaal op de campings en in de speeltuinen.

Outreach

We zijn met onze speeltheaters in gesprek om de komende jaren samen in te zetten op outreach activiteiten om opera toegankelijk te maken voor een breder publiek en nieuwe, diversere doelgroepen te bereiken.

Focus op jongere doelgroepen bij *Second Love*

Na de succesvolle ervaringen bij de productie *De Piratenkoningin* in 2024 hebben we in 2025 bij de productie *Second Love* ingezet op outreach. Tijdens de try-out hebben we ingezet op gasten uit conservatoria, en relaties en personen onder de 35 jaar.

Reisopera Club Boost

Om de band met onze thuisstad Enschede te versterken is in 2024 de Reisopera Club Boost geïntroduceerd. De opbrengst van de verkoop van kostuums, decorstukken en merchandise bij onze Open Dagen in oktober 2023 kwam geheel ten goede aan culturele verenigingen in Enschede. 22 verenigingen hebben een plan ingediend en de Cultuurcoach Enschede heeft vier verenigingen bij ons voorgedragen.

De Club Boost van €500,- zijn in januari 2025 uitgereikt aan:

1. Circus Tijdgeest
2. De Troubadours
3. Twents Mandoline- en Gitaarorkest
4. Muziekvereniging Unisson

Verder heeft de Reisopera zeven verenigingen ondersteund in nature. Dat varieerde van het uitlenen van kostuums, tot het gratis ter beschikking stellen van onze repetitiestudio's.

Randprogrammering

Bij iedere voorstelling in het land is minimaal één medewerker van de afdeling Marketing & Communicatie aanwezig om rondom de voorstelling contact te leggen met de bezoekers en eventuele vragen te beantwoorden.

Daarnaast bieden we randprogrammering, aansluitend bij de voorstelling. De Reisopera biedt in iedere speelstad een inleiding aan, voorafgaand aan de voorstelling. Aanvullend zijn met een aantal speeltheaters (betaald of gratis) activiteiten rond de voorstellingen ontwikkeld: aftertalks door het artistieke team, mini-colleges over de opera's en backstage-bezoeken tijdens De Making Of.

In januari organiseerden we met de theaters in Apeldoorn, Zutphen en Lochem een mini-college voor operaliefhebbers of theaterbezoekers die meer willen weten over opera.

Daarnaast verleenden wij ook onze deelname aan diverse seizoenspresentaties van onze speeltheaters door een optreden te verzorgen.

In september is in Enschede in de week van de première van *Second Love* een U35 pre-view georganiseerd. Dit was een speciale voorstelling waar we jongeren onder de 35 gratis voor hebben uitgenodigd. Zij kregen een inleiding op de voorstelling en als afsluiting was er een feest met een dj. Hiermee konden we het belangrijke lastig-grijpbare jonge publiek in een universiteitsstad zoals Enschede op een laagdrempelige manier kennis laten maken met opera. Na deze succesvolle pilot willen we deze filosofie verder voortzetten richting deze nieuwe doelgroep die de operabezoekers van de toekomst kunnen vormen.

Events

Naast het produceren van operaproducties voor theaters door heel Nederland en onze participatie en educatie activiteiten in Oost-Nederland, werken we aan evenementen met focus op Enschede en omgeving. Met als doel mensen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met de Reisopera en muziektheater.

We organiseren eigen events en we nemen actief deel aan evenementen die vanuit de gemeente of door culturele partners in de regio georganiseerd worden.

Sing-A-Long en Meezing Orgelconcert

Wat is nou leuker dan zingen? Niets toch? Vinden wij ook. Daarom organiseerden we ook dit jaar weer de Oude Markt Sing-A-Long. Voor dit evenement werd ook dit jaar een speciaal meezingkoor samengesteld bestaande uit amateurzangers uit de regio Enschede, onder leiding van Resy Weernink. Samen met Wilminks Kweek en het projectorkest werden populaire liederen uitgevoerd op de Oude Markt van Enschede. Alles in samenwerking met het Wilminktheater en Enschede promotie.

Rond de kerst organiseerden we wederom het Meezing Orgelconcert in de Grote Kerk van Enschede, in samenwerking met het Wilminktheater. Amateurzangers konden zich weer aanmelden voor het speciale koor, onder leiding van Resy Weernink. Tijdens het concert werden verschillende kerstliederen gezongen, begeleid door het orgelspel van Dennis Vallenduuk. Tussen de liederen door deelde Ward van Klinken sfeervolle verhalen, wat zorgde voor een onvergetelijke avond.

Aansluiting bij evenementen in Enschede

Dit begint inmiddels een vast rijtje met evenementen te worden waar we ieder jaar met veel plezier aan deelnemen. In juni zijn dat het kunstenfestival Kunst in het Volkspark en de Week van de Amateurkunst.

Daarnaast werkten we wederom mee aan de Museumnacht Enschede, die jaarlijks begin november plaatsvindt. Hier hebben we dit jaar drie activiteiten voor georganiseerd. Isabel Pronk verzorgde samen met DJ Jarlentji een prachtig optreden in klimhal The Cube waar Urban en Opera elkaar kruisten. Tevens hebben we in ons schildersatelier een van de twee officiële afterparty's gehost in samenwerking met DJ collectief de FemDem, bestaande uit vrouwelijke DJ's. Een mooie manier om nieuw publiek welkom te heten in ons huis en kennis te laten maken met onze organisatie. Daarnaast organiseerden we een murder mysterie spel waarbij publiek op een interactieve manier een rondleiding kreeg door het gebouw en een fictieve moord in een operasetting moest oplossen.

Vrienden en particuliere schenkers

Ook in 2025 hielden wij onze Vrienden en particuliere schenkers actief op de hoogte van het Reisopera-nieuws en nodigden wij hen vaak als eersten uit voor speciale evenementen en activiteiten.

De Vriendenkring groeide verder, mede dankzij werving rond voorstellingen en aanvullende activiteiten. Rondleidingen en de operacursus bij *Het Sluwe Vosje* bleken effectieve momenten om nieuw publiek te betrekken en te binden als Vriend.

De vierdaagse OperaReis was binnen enkele uren volledig volgeboekt. In totaal namen zestig deelnemers deel aan deze reis, die werd bekroond met een bezoek aan de première van *Lady Macbeth of Mtsensk* bij de Deutsche Oper am Rhein in Düsseldorf.

Daarnaast organiseerden wij een OperaExpress naar onze collega's van Opera Zuid, waar *Die Dreigroschenoper* van Kurt Weill op het programma stond. Deze gezamenlijke activiteit werd enthousiast ontvangen en bood ruimte voor ontmoeting en uitwisseling.

In november organiseerden we voor OperaClub Nederland een presentatie in Tilburg op uitnodiging van deze groep betrokken en geïnteresseerde operaliefhebbers. Het was een levendige dag met een presentatie over de Reisopera en onze nieuwe artistieke visie, een inleiding op *Het Sluwe Vosje* en een altijd populaire Operaquiz. We ontvingen verschillende nieuwe leads voor ons vriendenlidmaatschap.

Beleidscyclus

Speerpunt van de directie is de focus op de aard van de organisatie als landelijk opererend operagezelschap. Stap voor stap wordt een nieuwe beleidscyclus gebouwd, passend bij de dynamiek en planning van een operagezelschap. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van een overall Bestuursplanning om meer samenhang te creëren tussen artistieke en bestuurlijke (besluitvormings)processen, beleidsontwikkeling, plannenmakerij en verantwoording etc. Dit is 2025 verder doorontwikkeld.

Ook het afgelopen jaar heeft de prioriteit gelegen bij het operationeel beter in control krijgen van de producties. We zien dat het inrichten van budgetverantwoordelijkheid hierin goed werkt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in productiegerichte budgetten en afdelingsbudgetten, waarbij budgethouders inzicht hebben in en verantwoordelijk zijn voor hun eigen budget. Hierdoor verbetert de monitoring en beheersing van de financiën en kan tijdiger worden bijgestuurd.

Medio 2025 is gestart om ook de processen nader te bekijken. Er is besloten om meer uniformiteit aan te brengen in de wijze van produceren. Vanaf 2026 worden niet alleen de grote producties, maar ook alle andere activiteiten via eenzelfde projectmatige aanpak opgepakt. Daarbij is er meer aandacht voor het 'aan de voorkant' opstellen van uitgangspunten. Alle projecten toetsen we aan een artistieke component, publiekscomponent en een uitvoerende component. Zodat voor alle betrokkenen helder is wat de randvoorwaarden zijn waaraan de uitvoering moet voldoen. Daardoor kan ook een betere monitoring plaatsvinden.

Elk jaar wordt door de Raad van Toezicht de jaarbegroting vastgesteld, die taakstellend is voor de directie en de organisatie. Tevens wordt een meerjarenbegroting gehanteerd, in lijn met de BIS-periode die door het ministerie wordt gehanteerd.

Een belangrijk monitorinstrument is de kwartaalrapportage, ter bespreking in het Managementteam en in de Raad van Toezicht. Hierbij is het afgelopen jaar meer aandacht besteed aan evaluatie en samenhang.

In 2026 wordt de beleidscyclus verder ontwikkeld. De samenhang tussen de artistieke en financiële seizoensplanning en de productieplanningen wordt verder gestructureerd en verbeterd. Ook wordt de organisatorische lijnstructuur verder verbeterd, inclusief de daarbij behorende overlegstructuren.

Personeel en organisatie

Medewerkers en freelancers

De Reisopera werkt met een kern van medewerkers in vaste dienst. Daarnaast maakt de Reisopera gebruik van freelancers die productie-gerelateerd voor ons werken op basis van specifieke vaardigheden waar we zelf niet over beschikken. Op basis van een analyse van de inzet van freelancers is op enkele plekken een arbeidsovereenkomst (oproepcontract) aangeboden en aangegaan om zodoende eventuele schijnzelfstandigheid uit te sluiten.

Voor de verschillende producties selecteren we creatieve teams en cast die per productie worden ingehuurd, passend bij de aard van de productie. De Reisopera zal altijd een deels flexibele organisatie zijn, dat is onlosmakelijk verbonden aan het vak.

Voor het welbevinden en de gezondheid van onze medewerkers is doorlopend aandacht. Zo is er in het kader van duurzame inzetbaarheid en gezondheid in 2025 een Periodiek ArbeidsGezondheidskundig Onderzoek (PAGO) aan de medewerkers aangeboden.

Verder informeren en betrekken we onze medewerkers actief bij de plannen en het beleid middels informatieve sessies gedurende het jaar.

Vrijwilligers

De Reisopera heeft enkele vaste vrijwilligers die van onmisbare waarde zijn in onze ondersteuning. Zij zetten zich in bij allerhande projecten en werkzaamheden. Een bijzonder project dit jaar was het participatieproject Wenschede waarin meerdere vrijwilligers een belangrijke rol hebben gespeeld.

In 2025 is samen met het Wilminktheater een vrijwilligerscoördinator geworven om voor beide organisaties de werving, planning en inzet van (project gerelateerde) vrijwilligers in goede banen te leiden.

Organisatieontwikkeling

2025 heeft grotendeels in het teken gestaan van de doorontwikkeling van de organisatie. De tweehoofdige directie was in de loop van dit jaar op volle sterkte in Enschede aanwezig.

In overleg met de RvT heeft de directie in 2025 processen geëvalueerd en geconstateerd dat proces en samenstelling van de organisatie niet helemaal op elkaar afgestemd waren. De artistieke ambitie is hoog en dat heeft een sterke gestroomlijnde organisatie nodig. Om dit te kunnen verwezenlijken is eind van het jaar gekozen voor een projectgerichte organisatie waarbij productieleiding een centrale rol heeft in planning en budgetbewaking. Een belangrijk bijkomende verandering is dat we alle projecten volgens dezelfde kaders willen toetsen. Educatie, participatie, events en onze opera's worden op eenzelfde manier gewogen.

Belangrijke stap die eind 2025 genomen is, is het onderbrengen van educatie en participatie bij

de artistieke afdeling. Hierdoor vormen de educatie en participatie activiteiten een belangrijk onderdeel van het gehele artistieke proces in de organisatie. Verder is er eind 2025 een vacature uitgezet voor een nieuwe productie leider. De functie van voorstellingsleider is in vaste dienst gebracht, wat zorgt voor een hoog en consistent niveau van productiekwaliteit binnen de organisatie. Onze vaste assistent-regisseur kreeg een jaarcontract aangeboden om intern de verantwoordelijkheid te nemen voor de regie, en er werd een nieuwe resident assistent-dirigent aangesteld. Hiervoor werd internationaal gezocht naar een hooggekwalificeerde musicus die de Reisopera komt versterken met zijn muzikale expertise. Hij treedt per 1 augustus 2026 in vaste dienst.

Na het vertrek van onze HR adviseur is de samenstelling van het Management Team iets veranderd. In eerste instantie is er voor gekozen om de functie van HR adviseur op te vullen met een freelance adviseur. Eind 2025 bestond het Management Team uit: artistiek directeur, algemeen directeur, controller en bestuurssecretaris. Met op oproepbasis de freelance HR adviseur.

Het doorontwikkelen van de organisatie blijft een van de speerpunten van het Management Team in 2026 en verder. Daarbij zal onder meer aandacht worden besteed aan het inrichten van overlegstructuren in lijn met de lijnstructuur en persoonlijk leiderschap op alle niveaus in de organisatie.

Tijdens de personeelsbijeenkomsten is speciale aandacht geweest voor de nieuwe artistieke visie en het daaraan gekoppelde projectmatig werken. Hierbij zijn zowel de relevante afdelingen als de personeelsvertegenwoordiging actief betrokken.

Personeelsvertegenwoordiging

Wettelijk gezien is de Reisopera niet verplicht een ondernemingsraad te hebben, gezien de omvang van de organisatie. Desondanks hechten wij grote waarde aan een goede vertegenwoordiging van onze medewerkers en hun belangen. Daarom beschikken wij over een personeelsvertegenwoordiging (PVT).

In 2025 heeft onze zeer gewaardeerde collega Anne Slothouwer onze organisatie verlaten. Wij willen haar bedanken voor haar inzet binnen de PVT. In september hebben verkiezingen plaatsgevonden, waarbij Elke Broenink door de medewerkers is gekozen als nieuw lid van de PVT.

De huidige samenstelling van de PVT is als volgt:

- Voorzitter: Helena Wortmann
- Secretaris: Bob Schmidlin
- Algemeen lid: Elke Broenink
- Algemeen lid: Lianne Veenstra

De PVT heeft elk kwartaal een overleg met de directie en twee keer per jaar met een afvaardiging van de Raad van Toezicht. Bij deze laatste ontmoetingen is het Raad van Toezichtlid op voordracht van de PVT (Ank Bijleveld-Schouten) aanwezig, evenals de voorzitter van de Raad van Toezicht. In 2025 zijn onder andere de algemene gang van zaken, ontwikkeling

van de organisatiestructuur, de Gedragscode (on)gewenste omgangsvormen en externe klachtenprocedure besproken en is gesproken over een PAGO onderzoek voor medewerkers.

Daarnaast heeft de PVT wederom inloopsprekuren georganiseerd om het functioneren binnen de organisatie te evalueren, zowel wat goed gaat als waar verbeteringen mogelijk zijn. De input van deze gespreken is wederom gedeeld met de directie en de Raad van Toezicht.

Huisvesting en facilitair

De Reisopera ‘woont’ in Enschede en voelt zich daar geworteld. De verankering van de Reisopera is in een langlopende overeenkomst met de gemeente Enschede vastgelegd.

Sinds eind 2023 werkt de hele organisatie gezamenlijk in één pand in de Performance Factory. De synergievoordelen van alle activiteiten (kantoren, studio's en diverse ateliers) onder één dak worden dagelijks ervaren.

Alle werkplekken zijn dusdanig ingericht dat er gezond en veilig gewerkt kan worden. Om de aanwezigheid van medewerkers in het pand zichtbaar te maken wordt er gebruik gemaakt van een app. Tevens kan er in het geval van een calamiteit een melding via de app worden gedaan, waarbij ook BHV hulp verankerd is in de app. Alle verplichte BHV voorzieningen in het pand zijn ook afgerond.

Met de overburen (Bundle wooncommunity) is een overeenkomst gesloten wat betreft huur van een wooneenheid, onder andere ter huisvesting van onze ingehuurde artiesten en om verbinding te maken met de omgeving. Op facilitair gebied hebben wij goed contact met Stichting Aveleijn, welke ook gehuisvest is in de Performance Factory. Twee cliënten van Aveleijn helpen ons wekelijks bij eenvoudige huishoudelijke taken als onderdeel van hun dagbesteding.

Verhuur ruimtes aan culturele instellingen

Er is doorgegaan met het verhuren van onze ruimtes aan regionale culturele partners, op momenten dat deze niet gebruikt worden voor onze eigen producties. Voorbeelden hiervan zijn het verhuren van een studio aan het koor Consensus Vocalis en aan Symphonia Jong Twente en het ter beschikking stellen van onze vergaderzaal voor het Paul Pella Fonds. De verhuur van ruimtes zal de komende jaren verder vorm worden gegeven.

Inzet werkateliers voor externen

In 2025 zijn we gestart met het promoten van onze ateliers voor extern gebruik. We zijn in contact met diverse culturele partners in het land en in het buitenland om mogelijkheden te onderzoeken om decors voor deze organisaties te bouwen. Er lijkt zeker interesse te zijn. Dit is natuurlijk nieuw voor onze ateliers en we zijn dus ook in gesprek hoe dit verder vorm te geven, zowel technisch als zakelijk.

Vooralsnog doen we kleinere klussen voor partners in de stad en hebben oriënterende gesprekken met andere gezelschappen.

ICT

In 2025 is er vooral aandacht besteed aan het meer zelfredzaam zijn in het oplossen van ICT problemen door de organisatie. Er is verder structuur gegeven aan het in eigen beheer oplossen van standaard gebruikersvragen en ICT gerelateerde problemen. Het feitelijke werkplekbeheer en beveiliging blijft uitbesteed in het kader van continuïteit en het ondervangen van cyberberrisico's. Intern is er doorlopend aandacht voor cyberberrisico's en deze worden regelmatig onder de aandacht gebracht.

Culturele codes

Binnen de culturele wereld zijn meerdere culturele codes van kracht. In deze paragraaf hebben wij deze gebundeld op basis van de indeling van de vijf kernwaarden uit de **Fair Practice Code (FPC)**: Solidariteit, Transparantie, Vertrouwen, Duurzaamheid en Diversiteit. Binnen deze kernwaarden vinden ook de **Code Diversiteit en Inclusie** en de **Governance Code Cultuur** (onder kernwaarde Transparantie) een plek. Wij onderschrijven deze codes.

Op verschillende manieren proberen we deze kernwaarden te integreren binnen onze organisatie en hier verdere ontwikkelstappen in te zetten. In 2024 lag de focus met name op verdere acties op het gebied van veiligheid, zowel in fysieke als sociale zin. Hier zijn we in 2025 verder mee gegaan middels het opstellen van een Gedragscode (on)gewenste omgangsvormen en een externe Klachtenprocedure die we in 2026 in de organisatie implementeren.

In deze paragraaf is op hoofdlijnen een opsomming gegeven van de status en voornaamste acties in het afgelopen jaar. De komende jaren hopen we meer aandacht te kunnen besteden aan het concretiseren van onze ideeën op het gebied van diversiteit en duurzaamheid en blijven we alle kernwaarden integreren in ons beleid en onze dagelijkse praktijk.

FPC-kernwaarde 1: Solidariteit

Solidariteit vormt de kern van een gezonde en veerkrachtige culturele gemeenschap. Wij verbinden ons ertoe samenwerking en ondersteuning te bevorderen, zowel binnen onze organisatie als met externe belanghebbenden. Dit omvat het delen van middelen, kennis en kansen, en het streven naar gelijkheid in alle aspecten van onze activiteiten. Door solidariteit te omarmen, bouwen we aan een cultuur van wederzijdse steun die de gehele sector versterkt.

De Reisopera vindt het van belang aan te sluiten bij beschrijvingen van functies uit het werkveld. We hebben het salarisgebouw en de functiebeschrijvingen van de CAO Toneel en Dans als uitgangspunt genomen. De waardering van de functies is vastgesteld op basis van de salarisschalen van deze CAO. Deze methodiek is in 2022 in overleg met het AWWN beschreven en getoetst en in 2023 geïmplementeerd. Deze salarisschalen zijn aangepast

met de percentages die vanuit de BBRA-schalen van de overheid worden vastgesteld en die de Reisopera volgt. Door beide onderdelen samen te voegen, hebben we een passend salarisgebouw gecreëerd, specifiek voor de Reisopera.

Daarnaast zijn in de periode 2021-2023 de tarieven van de freelancers herzien, mede op basis van referentiefuncties en de systematiek voor zelfstandigen uit de CAO Toneel & Dans. Tevens is voor een aantal functies die niet specifiek in de cao staan benoemd, vergelijkend onderzoek uitgevoerd met andere gezelschappen. Per 1 januari 2024 is er binnen de Reisopera voor alle functies sprake van fair pay, waarbij we ook jaarlijks de daarbij behorende indexaties toepassen. In 2025 is aan meerdere freelancers een aanbod gedaan om in dienst te komen. Daarvan zijn er vijf op dit aanbod ingegaan.

Evenals in het voorgaande jaar heeft relatiebeheer op directieniveau in 2025 veel aandacht gekregen. Zowel binnen de organisatie als met onze externe partners en mogelijke toekomstige partners. Hierbij kijken we breder dan alleen het Reisopera belang, maar proberen we juist de samenwerking in de keten te bevorderen en verbindingen aan te gaan die het verschil maken, met speciale aandacht voor het sociale en culturele speelveld in Oost-Nederland.

FPC-kernwaarde 2: Transparantie

We zijn open, duidelijk en toegankelijk over onze activiteiten, de financiën en besluitvorming. Het delen van informatie en het open aangaan van gesprekken met zowel onze werknemers, opdrachtnemers, partners en het publiek draagt bij aan een cultuur van vertrouwen.

We publiceren ons jaarverslag op de website en delen relevante nieuwsberichten op onze website en socials.

Intern is er in 2025 veel aandacht besteed aan de artistieke visie van de nieuwe Artistiek directeur en aan het werken volgens een meer projectmatige aanpak. Dit is de start van een proces wat de komende jaren een belangrijk speerpunt is. Ook het verbeteren van de lijncommunicatie is hier een belangrijk onderdeel van.

Budgetverantwoordelijkheid, waarbij budgethouders inzicht en verantwoordelijkheid hebben voor hun eigen taakstellende budget, blijft hierin een belangrijke rol spelen.

Waar in 2024 de focus lag op kennismaken, lag in 2025 de focus op vervolggesprekken met onder meer subsidieverleners, theaters en samenwerkingspartners. Belangrijke uitgangspunten daarbij voor ons zijn: open het gesprek aangaan, wederzijds duidelijke kaders aan kunnen geven, tegenstrijdige belangen bespreekbaar maken en ruimte geven voor nieuwe kansen.

Governance Code Cultuur

De Governance Code Cultuur biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht in culturele organisaties. De Reisopera past deze code sinds de invoering toe.

Uitgangspunt daarbij is vorm te geven aan helder bestuur en zorgvuldig toezicht, evenals inhoudelijk, integer en zakelijk presenteren en verantwoorden.

De Stichting Nederlandse Reisopera is gevestigd in Enschede en heeft als doel het bevorderen van muziekdramatische kunst, onder meer door middel van het uitvoeren van operavoorstellingen met behulp van alle toegestane middelen die aan de verwezenlijking ervan bijdragen. Daarnaast verzorgt de stichting educatie en participatie activiteiten en draagt het bij aan de ontwikkeling van (jong) talent.

De stichting beschikt over de culturele ANBI status en werkt met het Raad van Toezicht-model. De Raad van Toezicht (RvT) komt minimaal vier keer per jaar bijeen en ontvangt hiervoor een bezoldiging. De nevenfuncties en bezoldiging van de directie en toezichthouders zijn opgenomen in dit jaarverslag.

De maatschappelijke doelstelling wordt op bedrijfsmatig verantwoorde en zo duurzaam mogelijke wijze gerealiseerd. (Artistieke) keuzes zijn onafhankelijk van financieringsbronnen of belangenverstrengeling, zodat de artistieke integriteit is gewaarborgd.

In bijlage 2 van dit verslag staan alle acht principes en de bijbehorende aanbevelingen per principe van de Governance Code Cultuur opgenomen. Per punt is aangegeven of deze door de Reisopera wordt toegepast en zijn eventuele specifiek aandachtspunten uit 2025 toegelicht.

FPC-kernwaarde 3: Vertrouwen

Vertrouwen in alle geledingen van de organisatie, tijdens onze producties en in de relatie met onze partners vormt een belangrijke basis voor onze manier van werken. Dit begint bij de directie. Hun voorbeeldgedrag vormt de basis voor vertrouwen binnen alle geledingen.

De directie bewaakt dat de Reisopera zorgvuldig omgaat met mensen en middelen. De geldende codes bieden daarbij handvaten. Tijdens kick-offs en personeelsbijeenkomsten wordt actief aandacht besteed aan sociale veiligheid.

De Reisopera wil als werkgever op een verantwoorde wijze invulling geven aan haar taken om zorg en veiligheid te bieden aan haar medewerkers. Daartoe hebben we een Gedragscode (on)gewenste omgangsvormen en bijbehorende externe klachtenprocedure opgesteld die dienen als een leidraad voor ons gedrag ten opzichte van elkaar en de bredere gemeenschap en hier verder naar te handelen. Deze zal in 2026 worden geïmplementeerd.

De Gedragscode is geëind op de arbowet en behandelt de vier ongewenste omgangsvormen. De organisatie hanteert een zero tolerance-beleid ten aanzien van:

- Seksuele intimidatie
- Agressie en geweld
- Pesten
- Discriminatie

Er is een externe vertrouwenspersoon die desgewenst met de medewerker kan meedenken over mogelijke stappen die gezet kunnen worden om ongewenste situaties te verbeteren. De externe vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht en onderneemt geen actie zonder toestemming van de medewerker. Daarnaast is er voor gekozen om de mogelijkheid te

bieden een externe klachtencommissie in te schakelen in geval van ongewenst gedrag.

Bij elke productie is gerichte inzet van intimiteitcoördinatoren geborgd, die bijdragen aan een veilige werkomgeving. In de praktijk merken we dat dit zeer gewaardeerd wordt door cast en crew.

FPC-kernwaarde 4: Duurzaamheid

Duurzame inzetbaarheid personeel

In 2023 is, gebaseerd op het Huis van Werkvermogen, een methodiek voor ontwikkelgesprekken ingericht, genaamd Mijn Podium. In 2024 is deze geïmplementeerd en hebben leidinggevenden en medewerkers voor het eerst aan de hand van deze methodiek gesprekken gevoerd. Nieuwe leidinggevenden hebben een introductiecursus gevolgd.

Er wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van kennis en competenties door middel van training, coaching en opleidingen die bijdragen aan de inzetbaarheid van medewerkers. Hiervoor is een vast opleidingsbudget beschikbaar.

Veilige en gezonde werkomgeving

In 2024 is de Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) afgerond. Op basis daarvan is een plan van aanpak opgesteld, zijn alle verplichte BHV voorzieningen in het pand afgerond, zijn er preventiemedewerkers aangesteld en er is een BHV-organisatie opgericht en getraind. We zien dat onder leiding van de preventiemedewerkers de aandacht voor veiligheid op de werkvloer, zowel in ons eigen pand, op locatie als op tournee, goed geborgd is. Ook in 2025 hebben in dit kader weer diverse trainingen en oefeningen plaatsgevonden op het gebied van veiligheid, voor zowel de BHV'ers als organisatiebreed.

Sinds 2024 is er een app in gebruik om de aanwezigheid van medewerkers in het pand zichtbaar te maken. Tevens kan er in het geval van een calamiteit een melding via de app worden gedaan, waarbij ook BHV inzet verankerd is in de app.

Duurzaamheid

Het bevorderen van duurzaamheid is een maatschappelijk thema dat zich ook uitstrekt naar de culturele sector en de opera- en theaterwereld.

In 2023 is er een werkgroep Duurzaamheid opgericht die een eerste onderzoek heeft uitgevoerd naar mogelijke duurzame initiatieven. Hierbij hebben we het Theatre Green Book als uitgangspunt genomen. Dit is een gids voor duurzaamheidspraktijken in de culturele sector.

In 2024 en 2025 heeft het thema duurzaamheid op dit vlak minder focus gehad dan oorspronkelijk bedacht. Er is onvoldoende tijd geweest om de geplande nulmeting uit te voeren.

Een grote uitdaging blijft het reizen van het gezelschap, aangezien dit de meeste uitstoot veroorzaakt. In 2024 hebben we met onze transporteurs gesprekken gevoerd, wat ertoe heeft geleid dat het transport van onze decors op tournee op groene diesel plaatsvindt. Met de

transporteur van onze cast en crew blijven we in overleg over mogelijkheden.

In de nieuwe BIS-periode 2025-2028 hebben we een opera gepland die we zo duurzaam mogelijk willen uitvoeren. Eind 2024 zijn we de ontwerpfasen voor deze productie gestart, waarbij we de uitgangspunten van The Theatre Green book toepassen. We streven ernaar deze ervaring met circulair produceren ook in te zetten bij de volgende producties. Onze medewerkers hebben een belangrijke rol in het realiseren van duurzaamheid en meer circulariteit. Met hen nemen we de lessen van deze productie mee naar volgende opera's en partners.

FPC kernwaarde 5: Diversiteit

Diversiteit en inclusie is voor de Reisopera een belangrijk uitgangspunt. Daarbij toetsen we ons aan de vijf principes/stappen uit de **Code Diversiteit & Inclusie**. Dit is een gedragscode van, voor en door de Nederlandse culturele en creatieve sector over diversiteit en inclusie.

Het is ons streven dat onze activiteiten de brede diversiteit van de samenleving representeren en een brede toegankelijkheid hebben voor verschillende doelgroepen. Aan de hand van de in de code opgenomen 'vier P's' schetsen we een aantal voorbeelden.

Personeel

Binnen de Reisopera vinden we het belangrijk dat mensen zichzelf (mogen) zijn. Er is een divers personeelsbestand qua leeftijd, gender, seksuele geaardheid, opleidingsniveau en sociaaleconomische achtergrond. Dit creëert een inclusieve werkomgeving. Etnische diversiteit is met name in het oosten van het land een uitdaging, maar er wordt naar gestreefd om hierin verder te diversifiëren.

Ons aannamebeleid is doordrongen van deze visie, waarbij we werknemers, stagiairs, vrijwilligers en opdrachtnemers selecteren zonder enige vorm van discriminatie. We creëren waar mogelijk vaste arbeidsplaatsen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, dan wel lichamelijk, dan wel psychisch.

In vacatureteksten wordt rekening gehouden met inclusief taalgebruik. Opleidingsniveau is geen verplichte eis in de vacatures; de nadruk ligt op de geschiktheid voor de functie. Vacatures worden actief gepost op platforms zoals werk.nl om een brede zichtbaarheid te creëren.

Programma

We richten ons op het vergroten van de representatie van makers en uitvoerenden van verschillende culturele en etnische achtergronden, gender, seksuele geaardheid, leeftijd en sociaaleconomische achtergrond. Dit komt tot uiting bij onze keuze van producties, artistieke teams en casting.

De Reisopera streeft ernaar om met al haar programma's een zo breed mogelijk publiek te raken en werk te maken dat onze samenleving weerspiegelt. Onze artistieke teams worden met zorg samengesteld, met oog voor diversiteit van (uitvoerende) kunstenaars en verbinding met een breed publiek. We erkennen dat diversiteit vele vormen kent – zowel zichtbaar als onzichtbaar. Door performers te casten met een achtergrond uit historisch onder-gerepresenteerde groepen

vergroten we onze kans om met ons werk een breder en diverser publiek te bereiken.

Het afgelopen jaar hebben we voorstellingen met en voor kinderen gemaakt, waaronder het zeer geslaagde *Wenschede* waarin de diversiteit aan kindwensen uit alle wijken van Enschede centraal stond. Daarnaast hebben we met *Age on Stage* een voorstelling door vijftenzestigplussers geproduceerd waarin de levensverhalen van de deelnemers centraal stonden.

Dit soort projecten laten zien hoe krachtig voorstellingen kunnen zijn waarin verschillende groepen samenkomen.

Partners

In de samenwerkingen met andere culturele en maatschappelijke instellingen wordt besproken om activiteiten te ontwikkelen die zich richten op diverse doelgroepen. Dit geldt voornamelijk voor de educatie- en participatieprojecten. De komende jaren willen we dit nog verder uitbouwen.

We zijn ook steeds meer op zoek naar partners in het sociale domein. Zo ontwikkelden we het afgelopen jaar samen met de Stichting Enschedese Speeltuinen, Alifa, HumanKind en Bibliotheek Enschede het project *Wenschede*.

Publiek

De Reisopera streeft ernaar om met al haar programma's een zo breed mogelijk publiek te bereiken. We proberen er voor iedereen te zijn, ongeacht nationaliteit, kleur, gender, burgerlijke staat, levensopvatting, seksuele geaardheid, sociaaleconomische status, handicap, opleidingsniveau of leeftijd. Het is ons streven dat onze activiteiten de brede diversiteit van de samenleving representeren en een brede toegankelijkheid hebben voor verschillende doelgroepen.

De in 2025 vormgegeven artistieke visie is daarin een belangrijk vertrekpunt. De Reisopera gaat werken met het Culturele Doelgroepen Model dat landelijk door meerdere theaters gebruikt wordt.

Niet alleen in onze grote producties, maar ook in de diverse culturele (participatie)projecten proberen we een divers publiek te bereiken dat breder is dan het traditionele theater- c.q. operapubliek.

Op het terrein van educatie wordt gestreefd naar het aanspreken van speciale doelgroepen die zich met name via het primair en deels ook via het voortgezet onderwijs aanbieden.

Exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat 2025 wordt vergeleken met de door de Raad van Toezicht goedgekeurde begroting 2025 en met de cijfers over 2024.

Gerealiseerd 2025 t.o.v. begroot 2025

Het resultaat voor 2025 is uitgekomen op €391.000 positief ten opzichte van een begroot resultaat van €181.000 negatief (verschil €572.000 positief).

We zijn erg content dat we het begrote negatieve resultaat hebben kunnen ombuigen in een positief resultaat.

Naast extra baten heeft ook de doorlopende aandacht inzake kostenbewustzijn hieraan bijgedragen.

De totale baten zijn €268.000 hoger dan begroot. Hieronder staan op hoofdlijnen de oorzaken toegelicht:

- De totale publieksinkomsten zijn €193.000 lager dan begroot. In de begroting was een stelpost van €100.000 opgenomen inzake opbrengsten met betrekking tot Wenschede. Deze inkomsten zijn echter op een andere manier gerealiseerd, namelijk via extra bijdragen private middelen (€87.600) en incidentele publieke subsidies (€46.500). De resterende €93.000 lagere publieksinkomsten bestaan uit lagere publieksinkomsten met betrekking tot *Ariadne auf Naxos* (€30.000) en *Second Love* (€94.000). *L'Incoronazione di Poppea* kende daarentegen hogere publieksinkomsten (€26.000), daarnaast zijn er nog €5.000 publieksinkomsten uit *Dido and Aeneas* gegenereerd.
- De indirecte inkomsten zijn €103.000 hoger dan begroot. Deze indirecte inkomsten betreffen de verhuur/verkoop van decor €71.000. Dit betreft onder andere de verhuur van onze draaischijf voor het toneel (€25.000) en de bouw van een decor voor de theaterproductie *Door het Stof* (€23.000). Daarnaast hebben wij €24.000 aan opbrengsten gegenereerd uit de verhuur van ruimtes. Alle verhuur en verkoop is minimaal tegen kostprijs.
- De bijdragen uit private middelen zijn hoger uitgevallen dan begroting (€77.000). Het verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door extra bijdragen van private fondsen (€87.600), hoofdzakelijk ten behoeve van *Wenschede*.
- De structurele OCW subsidie is hoger uitgevallen als gevolg van loonbijstellingen (totaal bijgesteld met €215.146).
- De subsidie van de provincie Overijssel is gelijk gebleven ten opzichte van de begroting, beschikt en ontvangen. De subsidie van de gemeente Enschede betreft de jaarlijkse vrijval van de bestemmingsreserve huisvesting ter compensatie van de hogere huisvestingslasten (huur) ten opzichte van de eerdere situatie (eigen pand).
- De incidentele publieke subsidies betreffen de subsidie rechtstreeks beschikt aan de stichting van de provincie Gelderland met een omvang van €115.963. Deze is gelijk gebleven ten opzichte van de begroting, beschikt en voor 80% ontvangen. De resterende 20% wordt verwacht na

verantwoording. Overigens heeft de Provincie Gelderland aangegeven dat dit voornamelijk het laatste jaar is dat deze subsidie wordt verstrekt. Daarnaast is er voor het project *Wenschede* €21.500 vanuit de Provincie Overijssel ontvangen en €25.000 van het Fonds Cultuurparticipatie.

De totale lasten zijn €284.000 lager dan begroot. De lasten zijn te verdelen in beheerlasten en activiteitenlasten. Beheerlasten zijn kosten die geen onderdeel vormen van de productiekosten. Activiteitenlasten zijn kosten die direct gerelateerd zijn aan de producties.

De beheerlasten waren in totaal €19.000 (0,9%) lager dan begroot, dit is onder te verdelen in lagere beheerlasten materieel (113.000) en hogere beheerlasten personeel (94.000).

Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen met een verklaring van de beheerlasten (materieel en personeel) ten opzichte van de begroting:

- De hoofdoorzaak van de lagere beheerlasten materieel betreft een boekwinst (€82.000) op de verkoop (inruil) van een volledig afgeschreven lichtcomputer en lichttafel in het kader van vervanging.
- De hogere beheerlasten personeel betreft een verschuiving. In de begroting is €148.000 aan activiteitenlasten personeel verantwoord inzake de artistiek directeur. Omwille van de vergelijkbaarheid met voorgaand jaar is deze in werkelijkheid onder de beheerlasten verantwoord. Rekening houdend met deze verschuiving zijn de werkelijke beheerlasten personeel aldus €54.000 lager ten opzichte van de begroting. De hoofdoorzaak hiervan is een latere/andere invulling van een vacature.

De totale activiteitenlasten zijn €265.000 lager dan begroot. De activiteitenlasten materieel zijn €97.000 lager en de activiteitenlasten personeel zijn €168.000 lager ten opzichte van de begroting. Onder de activiteitenlasten personeel zijn in de begroting €148.000 aan personele lasten opgenomen welke in werkelijkheid onder de beheerlasten zijn verantwoord, dit betreft aldus een verschuiving. Rekening houdend met de verschuiving in de begroting zijn de activiteitenlasten €20.000 beter dan begroot. Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting inzake de activiteitenlasten materieel:

- In de begroting was totaal €47.000 onvoorzien opgenomen voor alle producties, dit is niet verbruikt.
- De kosten voor séjour en reis- en verblijfkosten zijn €18.000 lager.

De afwijking van de activiteitenlasten personeel ten opzichte van de begroting (€20.000) betreft een wat latere invulling van vacatures dan begroot.

Gerealiseerd 2025 t.o.v. gerealiseerd 2024

Het resultaat voor 2025 is uitgekomen op €391.000 positief ten opzichte van een resultaat van €220.000 negatief in 2024, een verschil van €611.000 positief. Hieronder volgen de belangrijkste verschillen tussen boekjaar 2025 en 2024.

De totale baten (€7.485.000) zijn in 2025 €129.000 hoger dan in 2024.

- De totale publieksinkomsten zijn €136.000 hoger dan 2024. Echter in 2024 was er een verschuiving zichtbaar tussen publieksinkomsten en overige directe inkomsten (€88.000) als gevolg van de co-productie *De Piratenkoningin* waardoor kaartverkoop in 2024 deels

via Theater Sonnevanck liep en toen verantwoord is onder overige directe inkomsten in plaats van de publieksinkomsten. Per saldo, rekening houdend met de verschuiving in 2024, €48.000 hogere opbrengst inzake publieksinkomsten.

- De overige directe inkomsten zijn €438.000 lager, doordat er in 2025 geen grote co-producties zijn geweest. Daartegenover was er in 2024 één grote co-productie (*De Piratenkoningin*). In 2025 zijn er 2 relatief kleine co-producties geweest met Theatermakerij De Maakers en Theater Sonnevanck.
- De indirecte inkomsten zijn €65.000 hoger. In 2025 zijn er extra inkomsten uit verhuur en verkoop van decor gegenereerd. Dit betreft met name de verhuur van onze draaischijf (€25.000), de bouw van een decor voor de theaterproductie *Door het Stof* (€23.000) en extra inkomsten uit verhuur van ruimtes €17.000.
- De bijdragen uit private middelen zijn €75.000 hoger uitgevallen dan vorig jaar. Het verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door extra bijdragen van private fondsen (€88.000), hiervan heeft € 74.000 betrekking op *Wenschede*.
- De totale subsidies waren in 2025 hoger dan in 2024. Hoofdoorzaak is €234.000 meer subsidie OCW als gevolg van prijsbijstellingen. Daarnaast is de subsidie van de Provincie Gelderland (€115.963) conform 2024 geclassificeerd als incidentele publieke subsidie, aangezien dit vooralsnog ook het laatste jaar is dat deze subsidie is verstrekt. Tevens zijn er €47.000 incidentele publieke subsidies ontvangen met betrekking tot *Wenschede*.

De totale lasten zijn in 2025 €7.125.000 ten opzichte van €7.610.000 in 2024. Dit is een daling van €485.000.

De totale beheerlasten zijn €51.000 lager ten opzichte van 2024. De beheerlasten materieel zijn €71.000 lager en de beheerlasten personeel zijn €20.000 hoger.

Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van voorgaand jaar inzake de beheerlasten materieel:

- Lagere kosten (€27.000) met betrekking tot ICT doordat we meer in eigen beheer oplossen en de migratie naar de cloud omgeving in 2024 volledig is afgerond.
- Er is €82.000 boekwinst gemaakt op de verkoop(inruil) van een lichtcomputer en lichttafel
- Per saldo waren de afschrijvingskosten €21.000 hoger dan 2024.
- De huur van het pand is €11.000 hoger als gevolg van indexatie.
- De website is verder doorontwikkeld waarvoor €12.000 extra kosten zijn gemaakt.

De belangrijkste afwijkingen met een verklaring met betrekking tot de beheerlasten personeel betreffen:

- Inzake de beheerlasten personeel is er per 1 juli 2024 een cao stijging van 8,5% geweest die in 2025 volledig doorwerkte, conform de CAO Rijk. Dit heeft geresulteerd in een extra last van circa €23.000.
- De artistiek directeur is september 2024 aangetreden. In 2025 was deze het hele jaar in dienst, de extra last bedroeg daardoor circa €57.000.
- Inzake HR zijn er €86.000 lagere kosten gemaakt, hoofdzakelijk als gevolg een andere invulling van de ontstane vacature €42.000, minder inhuur externen €17.000, lagere reis-en verblijfkosten €12.000.
- De jaarlijkse verhoudingsgewijze interne doorbelasting van de werkelijke overige personele kosten naar de overige beheerlasten zijn circa €30.000 hoger doordat er voorgaand

jaar incidentele baten in zaten door een vrijval van tijd voor tijd uren (opname), vrijval ontslagvergoeding en vrijval jubileumvoorziening, waardoor de doorbelasting circa €30.000 lager uitviel.

De totale activiteitenlasten zijn €434.000 lager ten opzichte van 2024. De activiteitenlasten materieel zijn €360.000 lager en de activiteitenlasten personeel zijn €74.000 lager. Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen met een verklaring:

- De hoofdoorzaak van de lagere activiteitenlasten materieel is dat er in 2024 sprake was van €292.000 aan onvoorziene productiekosten. Dit betreft met name kosten als gevolg van wijziging in de uitvoering van een drietal producties (€193.000).
- Het restant verschil met betrekking tot de activiteitenlasten materieel betreft diverse oorzaken gerelateerd aan het soort productie en de omvang van de productie. Dit betreft lagere kosten decor (€44.000), lagere kosten licht en geluid (€82.000), daartegenover wat hogere kosten inzake huur appartementen door de grotere omvang van de cast (€32.000) en hogere reiskosten (€16.000).
- De hoofdoorzaak van de lagere activiteitenlasten personeel is dat er tot en met september 2024 nog een manager techniek in dienst was (€105.000). Daarnaast is de HR functie per augustus 2025 anders ingevuld en konden vacatures op het artistiek bureau en het productiebureau pas later worden ingevuld. Tegenover deze lagere (interne) lasten van in totaal €232.000 staan €158.000 hogere lasten met betrekking tot inhuur personeel voor de producties. Zo is er in 2025 met meer solisten gewerkt en vaker met een orkest.

Financiële positie

De financiële positie van de Nederlandse Reisopera is stabiel. De Nederlandse Reisopera kan op korte en middellange termijn voldoen aan al haar verplichtingen. De reserves bieden zekerheid voor de nabije toekomst.

In de afgelopen jaren is nagedacht over de vorming van verschillende bestemmingsreserves, waarbij in 2021 een groot aanvullend deel van het vermogen middels bestemmingsreserves is gealloceerd. In de toelichting op de balans staan deze afzonderlijk vermeld met een toelichting. De verschillende gevormde bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen maken in de jaarrekening beter duidelijk waarvoor de komende jaren de liquide middelen ingezet worden.

Er zijn verschillende definities rondom solvabiliteit. De solvabiliteitsratio uitgedrukt in vrije reserves gedeeld door de totale passiva bedraagt 20,3% ultimo 2025 (2024: 15,2%). De toename wordt verklaard door de vrijvallen van diverse bestemmingsreserves ten gunste van de algemene reserve.

De totale solvabiliteit wordt uitgedrukt als eigen vermogen gedeeld door de totale passiva. Deze is toegenomen van 57,9% eind 2024 naar 63,8% ultimo 2025. De toename wordt verklaard door de toename van het eigen vermogen als gevolg van het positieve resultaat. Het weerstandsvermogen (vrije reserves gedeeld door totale baten) bedraagt ultimo 2024 16,7% ten opzichte van 12,6% eind 2024. De toename 2025 ten opzichte van 2024 wordt verklaard door de positieve ontwikkeling in de algemene reserve als gevolg van vrijvallen uit

de bestemmingsreserves. Door het in kaart brengen van de bestemmingsreserves is duidelijk waar de middelen voor zijn gereserveerd. Dat zou ook weerstandsvermogen genoemd kunnen worden.

Het aantal en soort producties en voorstellingen, de spreiding en de verdeling ervan over zaalgrootte en de bezoekersaantallen worden vermeld in het geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording. De tabel met dit overzicht is opgenomen in bijlage 1.

— 1.7 Raad van Toezicht

Verslag Raad van Toezicht

2025 was voor de Reisopera wederom een succesvol jaar. Allereerst waren er drie succesvolle en goed ontvangen grote producties: Richard Strauss' prachtige *Ariadne auf Naxos*, met stersopraan Annemarie Kremer in de titelrol, de van het Festival van Aix-en-Provence overgenomen succesproductie *L'Incoronazione di Poppea* (Monteverdi) en de double-bill *The Stronger* en *Hagar* (wereldpremière). Daarnaast waren er ook veel kleinere initiatieven, veelal op het gebied van educatie en participatie, de micro-Zomertour en *Age on Stage*, de muziektheatervoorstelling voor ouderen. Maar ook was daar de groots opgezette samenwerking met enkele partners uit Enschede voor de productie *Door het Stof*, de musical over het textielverleden van Enschede.

Het jaar 2025 was tevens het eerste volledige jaar van de nieuwe directie: met algemeen directeur Rudy van Wijk en artistiek directeur Sam Brown heeft de Reisopera nu een directie bestaande uit twee opera professionals die kennis, rust en vertrouwen brengen in de organisatie. Naast het werkgeverschap van de directie hield de Raad van Toezicht zich samen met de directie in 2025 onder andere bezig met de organisatiestructuur, sociale veiligheid en financiën. Wat dat laatste betreft is er enige reden tot zorg: terwijl de kosten steeds verder oplopen, stijgen de inkomsten niet evenredig mee. Mede hierom gaat de directie daarom op zoek naar nieuwe bronnen van inkomsten in combinatie met een scherp toezicht op de kostenontwikkeling.

De Raad van Toezicht had in 2025 de volgende samenstelling: Peter van Laarhoven (voorzitter), Ank Bijleveld-Schouten (vice-voorzitter), Virginie Bakker, Lesley Broos, Aaltje van Zweden-van Buuren, en Thomas Steffens en Hans Turkesteen.

Eind 2025 liep de eerste zittingstermijn van Peter van Laarhoven af. Nadat hij zich kandidaat had gesteld voor een tweede termijn, werd hij unaniem door de raad herbenoemd tot voorzitter voor de komende vier jaar. Tegelijkertijd liep ook de zittingstermijn van Aaltje van Zweden af. In verband met geringe beschikbaarheid de komende jaren, besloot zij zich niet kandidaat te stellen voor een tweede termijn. De raad is haar erg dankbaar voor haar steun en inzet voor de organisatie gedurende de afgelopen vier jaar. De raad kiest thans ervoor de ontstane vacature na het vertrek van Aaltje van Zweden vooralsnog niet in te vullen. In 2026 zal de raad zich nogmaals over zijn samenstelling beraden.

De raad heeft een audit commissie en een remuneratiecommissie. De audit commissie bestond in 2025 uit Hans Turkesteen (voorzitter) en Thomas Steffens. De audit commissie heeft in 2025 vier reguliere vergaderingen gehad en één extra overleg in het kader van de begroting 2026.

De remuneratiecommissie bestond uit Ank Bijleveld-Schouten (voorzitter) en Peter van Laarhoven en heeft in 2025 frequent informeel overlegd.

De leden van de raad hanteren een zittingsperiode van 4 jaar met, in principe, de mogelijkheid eenmaal te verlengen. Bij het vervullen van vacatures houdt de raad rekening met de benodigde competenties en met de code diversiteit en inclusie.

De raad had in 2025 vier reguliere vergaderingen en heeft separaat stilgestaan bij een aantal specifieke onderwerpen, waaronder sociale veiligheid. Tevens heeft in 2025 onder externe begeleiding zijn functioneren geëvalueerd. Uit deze evaluatie zijn een aantal nuttige verbeteringsmogelijkheden naar voren gekomen, onder andere met betrekking tot de agendering van vergaderingen en de samenwerking met de directie. De raad zal deze mogelijkheden de komende periode benutten en regelmatig evalueren.

Samenstelling Raad van Toezicht

Achternaam	M/V	Geb. jaar	Functie	Datum aantreden	Datum aftreden
P.J.M. van Laarhoven	m	1959	voorzitter lid remuneratie-commissie	01-11-2021	01-11-2029
A.T.B. Bijleveld-Schouten	v	1962	vice voorzitter voorzitter remuneratie-commissie	17-03-2022	17-03-2026
A. van Zweden-van Buuren	v	1963	lid	01-11-2021	01-11-2025
H. Turkesteen	m	1963	lid voorzitter audit commissie	15-08-2022	15-08-2026
V.A.H.C. Bakker	m	1990	lid	15-08-2023	15-08-2027
T.W. Steffens	v	1980	lid lid audit commissie	15-08-2023	15-08-2027
L.C.P. Broos	m	1975	lid	01-01-2025	01-01-2029

Nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht per 31 december 2025

Achternaam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
P.J.M. van Laarhoven	Geen	<ul style="list-style-type: none"> • voorzitter Raad van Toezicht HAN University of Applied Sciences • voorzitter Raad van Commissarissen Havenbedrijf Moerdijk • voorzitter Raad van Commissarissen CB Logistics • voorzitter bestuur Vereniging van Toezichthouders van Hogescholen • vice-voorzitter Raad van Toezicht TNO • vice-voorzitter Nederlandse UNESCO Commissie
A.T.B Bijleveld-Schouten	<ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter Kapittel civiele Orden • Voorzitter Twente Board 	<ul style="list-style-type: none"> • voorzitter Raad van Toezicht Alzheimer Nederland • voorzitter bestuur Stichting Vierdaagse Sponsorloop • voorzitter Raad van Toezicht Reggehof Goor • lid bestuur Kansfonds
A. van Zweden-van Buuren	geen	<ul style="list-style-type: none"> • geen
H. Turkesteen	CFO en lid Raad van Bestuur Tata Steel Nederland B.V.	<ul style="list-style-type: none"> • lid Raad van Toezicht en voorzitter Audit Commissie van Oogziekenhuis Rotterdam
V.A.H.C. Bakker	Hoofd publieksontwikkeling en zakelijke ondersteuning Dawn Collective	<ul style="list-style-type: none"> • bestuurslid Stichting Petri (tot oktober) • directeur bestuurder Stichting Stukafest Nederland (tot september) • penningmeester Stichting Adoptiepedia • penningmeester Stichting Jouman Fattal
T.W. Steffens	Director Business Development Apple Music	<ul style="list-style-type: none"> • lid Raad van Toezicht Stichting Photographica
L.C.P. Broos	Bestuursvoorzitter en advocaat-partner Kienhuis Legal N.V.	<ul style="list-style-type: none"> • ass. professor business law & technology (Universiteit Twente) • plaatsvervangend Voorzitter College van Beroep voor de Examens • lid Raad van Advies Coffee IT • DGA Broos Legal Services B.V. • bestuurder Broos Management Services B.V.

Alle nevenfuncties van de Raad van Toezicht worden getoetst op de verenigbaarheid met de toezichhoudende rol van de leden.

Nevenwerkzaamheden van de directie worden ook getoetst door de Raad van Toezicht en vermeld in het jaarverslag.

De raad kijkt met trots terug op een jaar met een mooie mix van kwalitatief hoogwaardige producties voor een diversiteit aan doelgroepen en waarin belangrijke stappen zijn gezet om de organisatie verder te ontwikkelen.

Tenslotte bedankt de Raad van Toezicht alle medewerkers van de Reisopera voor hun inzet en creativiteit gedurende het afgelopen jaar en ons publiek en vrienden en donateurs voor hun steun aan en grote betrokkenheid bij de Reisopera.

Raad van Toezicht,

P.J.M. van Laarhoven
voorzitter

A.T.B. Bijleveld-Schouten
vice-voorzitter

H. Turkesteen

V.A.H.C. Bakker

T.W. Steffens

L.C.P. Broos

2. Jaarrekening

— 2.1 Balans per 31 december 2025 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2025	31 december 2024
Vaste activa		
II. Materiële vaste activa		
1. Huurdersinvesteringen	€ 2.281.264	€ 2.505.043
2. Productie inventaris en -gebruiksapparatuur	€ 450.327	€ 358.748
3. Kantoorinventaris, -gebruiksapparatuur en ICT	€ 267.955	€ 315.450
4. Andere vaste bedrijfsmiddelen - vervoermiddelen	€ 6.297	€ 16.545
5. Activa in uitvoering	€ -	€ -
TOTALE (MATERIËLE) VASTE ACTIVA	€ 3.005.843	€ 3.195.786
Vlottende activa		
IV. Voorraden		
1. Onderhanden activiteiten	€ 362.704	€ 382.399
Totaal voorraden	€ 362.704	€ 382.399
V. Vorderingen		
1. Debiteuren	€ 37.680	€ 4.673
2. Belastingen en premies sociale verzekering	€ 142.739	€ 96.070
3. Overige vorderingen en overlopende activa	€ 152.077	€ 165.661
Totaal vorderingen	€ 332.496	€ 266.404
VII. Liquide middelen	€ 2.443.840	€ 2.255.743
TOTALE VLOTTENDE ACTIVA	€ 3.139.040	€ 2.904.546
TOTALE ACTIVA	€ 6.144.883	€ 6.100.332

PASSIVA	31 december 2025	31 december 2024
Eigen vermogen		
I. Algemene reserve	1.641.476	€ 929.254
II. Bestemmingsreserves	2.190.579	€ 2.496.811
III. Bestemmingsfondsen	<u>88.482</u>	<u>€ 103.228</u>
Totale Eigen Vermogen	3.920.537	€ 3.529.293
V. Voorzieningen		
1. Voorziening jubilea	€ -	€ -
Totale Voorzieningen	€ -	€ -
VI. Langlopende schulden		
1. Vooruitontvangen investeringssubsidies	<u>€ 1.615.236</u>	<u>€ 1.817.141</u>
Totale langlopende schulden > 1 jaar	€ 1.615.236	€ 1.817.141
VII. Kortlopende schulden		
1. Schulden aan leveranciers	€ 228.583	€ 163.154
2. Belastingen en premies sociale verzekering	€ 87.574	€ 75.611
3. Overige schulden	€ 193.511	€ 163.371
4. Overlopende passiva	<u>€ 99.442</u>	<u>€ 351.762</u>
Totale kortlopende schulden < 1 jaar	€ 609.110	€ 753.898
TOTALE PASSIVA	<u>€ 6.144.883</u>	<u>€ 6.100.332</u>

— 2.2 Exploitatierkening

BATEN	Boekjaar 2025	Begroting 2025	Boekjaar 2024
Eigen inkomsten			
1. Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	455.904	649.100	319.575
2. Recette/kaartverkoop	63.595	-	58.147
3. Uitkoop	227.500	549.100	2.250
4. Partage	164.809	-	259.178
5. Overige publieksinkomsten	-	100.000	-
6. Publieksinkomsten buitenland	-	-	-
7. Totale Publieksinkomsten (1+6)	455.904	649.100	319.575
8. Sponsorinkomsten	-	-	-
9. Vergoedingen coproducent	39.876	-	473.405
10. Overige directe inkomsten	16.427	37.500	20.718
11. Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	56.303	37.500	494.123
12. Totaal directe inkomsten (7+11)	512.207	686.600	813.698
13. Indirecte inkomsten	103.443	-	37.678
14. Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	49.629	40.000	62.489
15. Private middelen - bedrijven	-	20.000	-
16. Private middelen - private fondsen	87.600	-	-
17. Private middelen - goede doelenloterijen	-	-	-
18. Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	137.229	60.000	62.489
19. Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	752.879	746.600	913.865
20. Baten in natura	-	-	-
Subsidies			
21. Totaal structureel OCW	6.162.359	5.947.213	5.928.840
22. Totaal structureel Provincie (Overijssel)	205.400	205.400	200.000
23. Totaal structureel Gemeente (Enschede)	201.905	201.905	201.905
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	-	-	-
25. Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	6.569.664	6.354.518	6.330.745
26. Incidentele publieke subsidies	162.463	115.963	111.654
27. Totaal subsidies (25+26)	6.732.127	6.470.481	6.442.399
TOTALE BATEN (19+20+27)	7.485.006	7.217.081	7.356.264
LASTEN			
	Boekjaar 2025	Begroting 2025	Boekjaar 2024
1. Beheerlasten materieel	1.124.110	1.237.329	1.194.447
2. Beheerlasten personeel	949.256	854.991	929.600
3. Beheerlasten totaal (1+2)	2.073.366	2.092.320	2.124.047
4. Activiteitenlasten materieel	1.317.871	1.414.580	1.677.963
5. Activiteitenlasten personeel	3.733.425	3.901.482	3.807.795
6. Activiteitenlasten totaal (4+5)	5.051.296	5.316.063	5.485.758
TOTALE LASTEN (3+6)	7.124.662	7.408.383	7.609.805
7. Saldo uit gewone bedrijfsvoering (totale baten - totale lasten)	360.344	(191.302)	(253.541)
8. Saldo rentebaten / -lasten	30.901	10.000	33.140
EXPLOITATIERESULTAAT (7+8)	391.245	(181.302)	(220.402)

— 2.3 Grondslagen

Algemene toelichting

Het jaarverslag is opgesteld conform de voorwaarden uiteengezet in het Handboek “Verantwoording cultuursubsidies instellingen 2025-2028” en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 640 (organisaties zonder winstoogmerk) van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Bij het opstellen van de jaarrekening is uitgegaan van de veronderstelling dat het geheel van activiteiten en werkzaamheden van Stichting Nederlandse Reisopera wordt voortgezet (continuïteitsveronderstelling).

De jaarrekening is een samengestelde/geconsolideerde jaarrekening van Stichting Nederlandse Reisopera en de Stichting Artistiek Personeel Nederlandse Reisopera (hierna Stichting STAP). De Stichting STAP fungeert als werkgever voor een groot deel van de medewerkers en voor alle nieuw aan te stellen medewerkers. De betreffende personeelslasten maken integraal onderdeel uit van deze jaarrekening en worden met ingang vanaf 2021 als inhuur personeel gepresenteerd op aanwijzing van het ministerie.

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Nederlandse Reisopera kunnen worden samengevat als de beoefening van podiumkunst en produceren van opera's en hetgeen daartoe bevorderlijk is. De stichting stelt zich ten doel de bevordering van muziekdramatische kunst.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Nederlandse Reisopera is gevestigd op Hoge Bothofstraat 43A, 7511ZA te Enschede en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41031563.

Oordelen en schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

Wijzigingen van de schattingen en veronderstellingen kunnen van invloed zijn op bedragen die in de komende jaren worden gerapporteerd. Daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van de schattingen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting Nederlandse Reisopera of Stichting STAP en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Waar nodig zijn de vergelijkende cijfers aangepast omwille van de vergelijkbaarheid met dit jaar.

Functionele exploitatierekening

Voor de functionele exploitatierekening is het model gehanteerd zoals voorgeschreven in het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2025-2028 van de Rijksoverheid. In de functionele exploitatierekening zijn overige personeelslasten zoals uitgaven voor cursussen en eventuele afvloeiingsmaatregelen verantwoord onder lasten personeel met een vast contract. In de begroting zijn de lasten van vast en tijdelijk personeel als totaal gerapporteerd onder lasten personeel met een vast contract. Een uitsplitsing naar personeelslasten met een vast of tijdelijk contract wordt in de begroting niet gemaakt.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De waarderingsgrondslagen zijn hierna uiteengezet. Voor zover niet anders is vermeld, geschiedt waardering tegen nominale waarde. Ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Materiële vaste activa

Huurdersinvesteringen zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de (jaarlijkse) lineaire afschrijvingen en eventuele extra afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur. De verwachte economische levensduur is gelijkgesteld aan de afgesproken huurperiode. De overige materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de jaarlijkse lineaire afschrijvingen. In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven. Voor de gehanteerde percentages wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa.

Onderhanden activiteiten

De onderhanden activiteiten betreffen de vooruitbetaalde kosten voor producties die in volgende jaren in première gaan of publieke activiteiten en evenementen die in volgende jaren plaatsvinden. Onderhanden activiteiten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Voorzieningen wegens het mogelijk niet uit kunnen voeren van producties of verwachte aanpassingskosten van producties worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de onderhanden activiteiten.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na verwerking worden de vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt onderscheiden in een algemene reserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen.

Algemene reserve

Dit betreft dat deel van het eigen vermogen waar geen specifieke besteding aan is gegeven door het bestuur of derden.

Bestemmingsreserves

Aan deze, binnen het vermogen afgezonderde, reserves is door de directie van de stichting onder goedkeuring van de Raad van Toezicht een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van het doel van de stichting.

Bestemmingsfondsen

Aan de bestemmingsfondsen OCW, binnen het vermogen afgezonderde fondsen, was tot en met 2018 op voorschrift van OCW, een in de jaarrekening omschreven bestedingsdoel gegeven. Deze lag in het verlengde van het doel van de stichting. Vanaf 2019 worden de bestemmingsfondsen OCW niet langer meer onderscheiden. Aan het overige bestemmingsfonds, een binnen het vermogen afgezonderd fonds, is door de directie van de stichting onder goedkeuring van de Raad van Toezicht een in de jaarrekening omschreven bestedingsmogelijkheid gegeven. Deze ligt in het verlengde van het doel van de stichting en wordt in overleg met de voormalige vrienden van de Nederlandse Reisopera aangewend.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een vordering in de balans opgenomen.

Op de pensioenregeling die voor Stichting Nederlandse Reisopera geldt, zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing. Er worden verplichte en contractuele basispremies aan het pensioenfonds ABP betaald door Stichting Nederlandse Reisopera. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn.

Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De langlopende schulden betreffen investeringssubsidies welke jaarlijks afnemen gelijkelijk met de onderliggende materiële vaste activa waarvoor de subsidies verkregen zijn. De jaarlijkse afname wordt als bate verantwoord in de staat van baten en lasten, zodat de afschrijvingslasten van de investeringen welke bij de investeringssubsidies behoren, resultaatneutraal door de staat van baten en lasten lopen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, hetgeen doorgaans de nominale waarde betreft. Na verwerking worden de vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het exploitatieresultaat wordt bepaald als het verschil tussen het totaal van de baten en het totaal van de lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin deze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord zodra deze voorzienbaar zijn. Bestedingen voor decors, kostuums, rekwisieten en belichtingsmateriaal voor de eigen programmering worden verantwoord in het jaar dat de voorstelling wordt opgevoerd.

Subsidies

De structurele subsidies die worden ontvangen ten behoeve van de exploitatie van voortdurende activiteiten worden als baten verantwoord in de functionele exploitatierekening in het jaar waar de toekenning voor geldt. Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de exploitatierekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten

zijn gederfd. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden als baten verantwoord gelijkelijk met de afschrijving van het desbetreffende actief.

Sponsorbijdragen

Bijdragen van sponsoren worden verantwoord in het jaar waarop de bijdrage betrekking heeft.

Giften

De giften die worden ontvangen ten behoeve van de exploitatie van voortdurende activiteiten worden als baten verantwoord in de functionele exploitatierekening in het jaar waar de toekenning voor geldt.

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Stichting Nederlandse Reisopera heeft haar pensioenregeling verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij Pensioenvoorziening.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Belastingen over het resultaat

De stichting is vrijgesteld van vennootschapsbelasting over haar resultaat.

2.4 Toelichting op de balans

Activa

II. Materiële vaste activa

	1. Huurders- investerings	2. Productie- inventaris en gebruiks- apparatuur	3a. Kantoor- inventaris en gebruiks- apparatuur	3b. Automatisering en telefonie	4. Vervoer- middelen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
<i>Stand per 1 januari 2025</i>						
Aanschaffingswaarde	3.457.419	1.154.987	387.112	194.262	56.990	5.250.770
Cumulatieve afschrijvingen	-952.376	-796.239	-102.859	-163.065	-40.445	-2.054.984
Boekwaarde per 1 januari 2025	2.505.043	358.748	284.253	31.197	16.545	3.195.786
<i>Mutaties</i>						
Investerings	7.027	230.236	14.908	7.777	0	259.948
Desinvesteringen	0	-156.382	0	0	0	-156.382
Afschrijvingen	-230.806	-138.657	-45.864	-24.316	-10.248	-449.891
Afschrijvingen desinvesteringen	0	156.382	0	0	0	156.382
Saldo mutaties	-223.779	91.579	-30.956	-16.539	-10.248	-189.943
<i>Stand per 31 december 2025</i>						
Aanschaffingswaarde	3.464.446	1.228.841	402.020	202.039	56.990	5.354.336
Cumulatieve afschrijvingen	-1.183.182	-778.514	-148.723	-187.381	-50.693	-2.348.493
Boekwaarde per 31 december 2025	2.281.264	450.327	253.297	14.658	6.297	3.005.843
Afschrijvingspercentages	6,67 - 7,14	10 - 33,33	10 - 20	20 - 50	20	

Huurdersinvesteringen

De totale investeringen in de Performance Factory zijn als huurdersinvesteringen verantwoord. De huurdersinvesteringen kennen een afschrijvingstermijn gelijk aan de periode van het huurcontract.

De gemeente Enschede heeft een investeringssubsidie toegekend. In 2020 heeft er een eindverantwoording aan de gemeente plaatsgevonden, waarbij door de gemeente de definitieve hoogte van de investeringssubsidie is vastgesteld. De reeds ontvangen subsidie van €1.600.000 per eind 2019 wordt vanaf 2019 jaarlijks voor 6,67% (15 jaar) aangewend als bijdrage in de afschrijvingskosten van de Performance Factory. Deze 6,67% staat gelijk aan een termijn van 15 jaar, conform de afschrijvingstermijn van de huurdersinvesteringen. De 15 jaar afschrijvingstermijn hangt samen met het huurcontract welke 15 jaar loopt.

In 2020 is door de Gemeente op basis van de eindverantwoording nog €400.000 toegekend. Dit bedrag wordt vanaf 1 januari 2020 jaarlijks afgeschreven in 14 jaar, zodat deze gelijk oploopt met de resterende huurtermijn.

IV. Voorraden - Onderhanden activiteiten

De onderhanden activiteiten betreffen voorbereidingskosten (variabel) van producties, evenementen en activiteiten in 2026 en verder.

1. Onderhanden activiteiten	2025	2024
	€	€
2024-2025 Events	0	6.130
2025 Ariadne auf Naxos	0	228.987
2025 L'incoronazione di Poppea	0	52.597
2025 The stronger and Hagar	0	50.258
2025 Wenschede	0	29.978
2026 Het Sluwe Vosje	233.342	12.219
2026 To Die For	49.004	0
2026 Waiting for the Barbarians	27.390	0
2027 La Cenerentola	26.864	
2027 Suor Angelica	18.684	0
Overige	7.420	2.230
Totaal onderhanden activiteiten	<u>362.704</u>	<u>382.399</u>
af: voorziening	0	0
	<u>362.704</u>	<u>382.399</u>

V. Vorderingen

1. Debiteuren	2025	2024
	€	€
Nominale waarde debiteuren	37.680	4.673
Af: voorziening wegens dubieus	0	0
	<u>37.680</u>	<u>4.673</u>
2. Belastingen en premies sociale verzekering	2025	2024
	€	€
Omzetbelasting	142.739	96.070
	<u>142.739</u>	<u>96.070</u>
3. Overige vorderingen en overlopende activa	2025	2024
	€	€
Nog te ontvangen subsidies en inkomsten	72.070	71.693
Vooruitbetaalde kosten	78.686	93.968
Overige	1.321	0
	<u>152.077</u>	<u>165.661</u>

De nog te ontvangen subsidies en inkomsten bestaan ultimo 2025 uit €38.000 inzake toegezegde inkomsten met betrekking tot Wenschede en de Campingtour, €23.000 subsidie provincie Gelderland 2025 en €8.000 aan rente.

VII. Liquide middelen

Liquide middelen	2025	2024
	€	€
ABN zakelijk flexibel deposito	2.062.924	1.681.146
ABN deposito rekening	238.366	238.366
ABN rekening-courant	84.673	231.853
ABN STAP rekening-courant	50.750	51.039
ABN Garantie Dekkingsrekening	0	40.000
ABN ideal rekening-courant	7.072	13.166
Kas	55	173
	2.443.840	2.255.743

Passiva

Eigen vermogen

I. Algemene reserve	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	929.254	405.658
Resultaat boekjaar	391.245	-220.402
II.1 Bestemmingsreserve huisvesting	108.677	108.677
II.2 Bestemmingsreserve techniek en inrichting	117.555	114.034
II.3 Bestemmingsreserve verbouwing Performance Factory	80.000	80.000
II.4 Bestemmingsreserve toekomstige activiteiten opera	0	426.541
Overige bestemmingsfonds	14.746	14.746
Stand per 31 december	1.641.476	929.254

II. Bestemmingsreserves	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	2.496.811	3.226.063
Aanwending/onttrekking	-306.232	-729.252
Stand per 31 december	2.190.579	2.496.811

II.1 Bestemmingsreserve huisvesting	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	978.094	1.086.771
Aanwending/onttrekking	-108.677	-108.677
Stand per 31 december	869.417	978.094

De bestemmingsreserve huisvesting, welke in 2019 is gevormd, betreft de baten welke in 2018 zijn gerealiseerd door de verkoop van het eigen pand aan de Perikweg. In 2019 is besloten om deze opbrengsten in een bestemmingsreserve te alloceren, ter compensatie van de hogere huisvestingslasten (huur) ten opzichte van de eerdere situatie (eigen pand). Deze reserve wordt gedurende de oorspronkelijke looptijd van de huur van de Performance Factory van 15 jaar aangewend ter compensatie van de hogere huisvestingslasten. De resterende 'looptijd' per 31 december 2025 van deze bestemmingsreserve is 8 jaar.

II.2 Bestemmingsreserve techniek en inrichting	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	432.050	546.084
Aanwending/onttrekking	-117.555	-114.034
Stand per 31 december	314.495	432.050

Deze bestemmingsreserve betreft de gelden van het voormalige bestemmingsfonds OCW 2013-2016. Vanaf 2018 is een start gemaakt om vanuit deze gelden, in overleg met het ministerie, investeringen in de techniek te realiseren. De bestaande techniek was verouderd en de Nederlandse Reisopera wil klaar zijn voor de toekomst. Er heeft een inventarisatie van de noodzakelijke investeringen in de techniek plaatsgevonden. Op basis van deze inventarisatie is een gedetailleerde investeringsbegroting opgesteld. Deze bestemmingsreserve zal worden gebruikt om de afschrijvingsdruk op de algemene reserve als gevolg van hogere afschrijvingslasten op te vangen. De mutatie in 2025 betreft de afschrijvingslast van 2025.

II.3 Bestemmingsreserve verbouwing Performance Factory	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	1.086.667	1.166.667
Aanwending/onttrekking	-80.000	-80.000
Stand per 31 december	1.006.667	1.086.667

De bestemmingsreserve verbouwing Performance Factory is in 2021 gevormd. In 2021 is naar aanleiding van onder andere de beoordeling van het weerstandsvermogen, de te verwachten resultaten in de komende BIS-periode en de te verwachten subsidies OCW over de komende jaren, besloten om reserves te alloceren. Om de extra afschrijvingslasten van de verbouwing van de Performance Factory vanaf 2023 te kunnen bekostigen, is hiervoor in 2021 een bestemmingsreserve gevormd. De hoogte van de bestemmingsreserve is onderbouwd door een extern opgestelde begroting. Vanaf het moment van ingebruikname in 2023 van deze huurdersinvesteringen worden de jaarlijkse afschrijvingslasten samenhangend met de verbouwing uit deze bestemmingsreserve onttrokken en ten gunste van de algemene reserve gebracht om zo de druk van de extra afschrijvingslast op de algemene reserve te compenseren. Met ingang van 1 augustus 2023 wordt deze bestemmingsreserve in 15 jaar aangewend.

II.4 Bestemmingsreserve toekomstige activiteiten opera	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	0	426.541
Aanwending/onttrekking	0	-426.541
Stand per 31 december	-	0

De bestemmingsreserve toekomstige activiteiten opera is gevormd om activiteiten in een lopende BIS-periode te financieren welke niet kunnen worden bekostigd uit de begrote subsidies en overige inkomsten. In verband met een einde BIS periode per 2024 is het restant voorgaand jaar vrijgevallen.

III. Bestemmingsfondsen	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	103.228	117.974
Toevoeging resultaat boekjaar	0	0
Onttrekking/vrijval	-14.746	-14.746
Mutatie	0	0
Stand per 31 december	88.482	103.228

III.1 Overige bestemmingsfondsen	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	103.228	117.974
Toevoeging uit resultaat boekjaar	0	0
Onttrekking/vrijval	-14.746	-14.746
Stand per 31 december	88.482	103.228

Dit bestemmingsfonds bestaat uit twee delen:

1. Het in 2018 overgedragen banksaldo van €92.411 van de voormalige vereniging Vrienden van de Nederlandse Reisopera. De vriendenvereniging is in 2018 opgeheven en de Nederlandse Reisopera heeft de activiteiten van de vrienden voortgezet. Het batige saldo van de vereniging is naar Stichting Nederlandse Reisopera overgemaakt. Hiervoor is een separate bestemming opgenomen. Vanaf 2022 wordt dit bestemmingsfonds aangewend voor Opera Informa en in 10 jaar afgebouwd naar nihil.
2. In 2022 is €50.000 toegevoegd inzake een te ontvangen legaat. Deze valt vanaf 2023 in 9 gelijke termijnen vrij.

Voorzieningen

1. Voorziening jubilea	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	0	4.167
Mutatie	0	-4.167
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

Dit betrof een voorziening ten behoeve van jubileumuitkeringen voor de medewerkers. De voorziening betrof de nog te verwachten uit te betalen bedragen aan werknemers bij een 25-jarig of 40-jarig dienstjubileum. Gezien de beperkte omvang van deze voorziening is besloten om deze vanaf 2024 niet langer meer op te nemen.

Langlopende schulden

Ontvangen investeringssubsidies	2025	2024
	€	€
Gemeente Enschede subsidie I	533.331	599.998
Gemeente Enschede subsidie II	1.081.905	1.217.143
Stand per 31 december	<u>1.615.236</u>	<u>1.817.141</u>

1. Gemeente Enschede investeringssubsidie I	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	599.998	666.665
Vrijval	-66.667	-66.667
Stand per 31 december	<u>533.331</u>	<u>599.998</u>

In 2005 heeft de gemeente Enschede een subsidie verstrekt van €1.000.000 ten behoeve van huisvesting van de Nederlandse Reisopera. Dit onder de voorwaarde dat de organisatie tenminste een periode van 20 jaar binnen de gemeentegrenzen gehuisvest blijft. In een langjarig huisvestingscontract zijn hierover afspraken gemaakt. Vanaf 2019 valt de €1.000.000 in 15-jaarlijkse gelijke bedragen vrij ten gunste van het resultaat. Deze termijn is gelijk aan de afschrijvingstermijn van de huurdersinvesteringen, welke op haar beurt gelijk is aan het lopende huurcontract.

2. Gemeente Enschede investeringssubsidie II	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	1.217.143	1.352.381
Vrijval	-135.238	-135.238
Stand per 31 december	<u>1.081.905</u>	<u>1.217.143</u>

In 2017 heeft de gemeente Enschede een subsidie doorbeschikt van €2.000.000 ter dekking van de verbouwkosten van de Performance Factory. De subsidie wordt vanaf 2019 aangewend en valt in gelijke delen vrij als bate ter dekking van de afschrijvingslasten huurdersinvesteringen van de Performance Factory. De vrijval en de periode loopt gelijk op met de genoemde afschrijvingen.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd korter dan 1 jaar.

1. Schulden aan leveranciers	2025	2024
	€	€
Crediteuren	228.583	163.154
	<u>228.583</u>	<u>163.154</u>
2. Belastingen en premies sociale verzekering	2025	2024
Loonheffing en sociale premies	53.297	51.814
Pensioenpremie	34.277	23.797
	<u>87.574</u>	<u>75.611</u>
3. Overige schulden	2025	2024
Vakantiedagenverplichting	99.759	77.750
Te betalen vakantietoeslag	72.226	68.694
Te betalen eindejaarsuitkering	17.249	16.927
Netto loon	4.277	0
	<u>193.511</u>	<u>163.371</u>
4. Overlopende passiva	2025	2024
Nog te betalen kosten	96.845	285.262
Vooruit ontvangen bedragen	2.597	66.500
	<u>99.442</u>	<u>351.762</u>

— 2.5 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Subsidie BIS-periode 2025-2028

De stichting wordt gesubsidieerd door het ministerie van OCW. Voor de periode 2025-2028 heeft OCW een subsidie toegekend van €5.947.213 per jaar (brief 17 september 2024 met referentie 1491053/46073470).

Met de brief van 16 juni 2025 (referentie 1491053/51674301) heeft een wijziging subsidie culturele basisinfrastructuur 2025-2028 plaatsgevonden als gevolg van loonbijstellingen en prijsbijstellingen, waarbij de jaarlijkse subsidie voor de periode 2025-2028 gewijzigd is vastgesteld op €6.162.359.

Huisvesting

Samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Enschede

De stichting heeft op 4 maart 2017 een samenwerkingsovereenkomst getekend met de gemeente Enschede omtrent de verhuizing. Hieruit vloeien de volgende rechten en verplichtingen voort:

- De €1.000.000 die de stichting van de gemeente Enschede heeft ontvangen, op basis van de overeenkomst van 12 januari 2005, zal worden aangewend voor de verlaging van de (toekomstige) huisvestingslasten.
- De €2.000.000 subsidiebeschikking van de gemeente Enschede d.d. 23 januari 2017, betreffen de doorsubsidiëring van de OANT-gelden. De subsidie is ten behoeve van de herhuisvesting van de stichting in de Performance Factory in Enschede, inclusief herontwikkeling van de openbare ruimte op het Polaroid-terrein waar de Performance Factory gevestigd is.

Verder heeft de gemeente Enschede met het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede afgesproken dat zij de volgende ruimtes “om niet” ter beschikking stelt aan de stichting. Per seizoen wordt op basis van de planning afspraken gemaakt over het aantal dagdelen:

- De PayZaal voor toneelrepetities;
- De grote zaal in het Muziekcentrum voor repetities voorafgaand aan de hiervoor genoemde toneelrepetities;

Daarnaast zijn de volgende afspraken gemaakt:

- De stichting en de gemeente hebben een gezamenlijke inspanningsverplichting om de huisvestingslasten zo laag mogelijk te houden.
- De stichting zal zich ervoor inspannen dat de huisvesting van haar bedrijf in de gemeente Enschede voor tenminste 15 jaar (welke termijn ingaat op 4 maart 2017) in stand blijft.

Huurverplichting Performance Factory

Per 1 augustus 2018 is met Woningcorporatie Domijn een huurovereenkomst aangegaan. Hierin is vastgelegd dat de stichting een deel van het gebouw in de Performance Factory huurt voor een periode van 15 jaar. De aanvangshuurprijs bedroeg €120.000 op jaarbasis. De huurprijs wordt jaarlijks per 1 juni geïndexeerd.

In december 2023 is met terugwerkende kracht naar 1 augustus 2023 middels een 3e Allonge de huurovereenkomst aangepast, waarbij het volgende aanvullend overeengekomen is:

- Huurder en verhuurder zijn overeengekomen dat verhuurder per 1 augustus 2023 een investering in het kader van verduurzaming doet van €413.810.
- De huurprijs is hierop aangepast per 1 augustus 2023 en verhoogt met €3.272,39 exclusief btw per maand.
- De einddatum van de 1e huurperiode is, in afwijking van artikel 3.1 uit de huurovereenkomst, aangepast naar 31 juli 2039.

Eind 2024 betreft de geïndexeerde maandtermijn €22.009 voor bedrijfsruimte en parkeervoorziening. Daarnaast is sprake van een voorschot voor verzorgde levering van zaken en diensten van €8.297 per maand.

Investeringsverplichtingen

In 2025 zijn geen noemenswaardige investeringsverplichtingen aangegaan voor 2026.

Overige verplichtingen

De gemeente Enschede hecht grote waarde aan de blijvende verankering van Stichting Nederlandse Reisopera in Enschede en de regio Twente, omdat dit bijdraagt aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Aangezien Stichting Nederlandse Reisopera waarde hecht aan een langdurige en duurzame vestiging van het operabedrijf in Enschede is er op 4 maart 2017 besloten om een samenwerkingsovereenkomst met de Gemeente Enschede aan te gaan voor de huisvesting van Stichting Nederlandse Reisopera in de Gemeente Enschede voor tenminste 15 jaar.

Er zijn contracten aangegaan inzake voorstellingen (theaters) en artiesten. Voor het overige zijn geen belangrijke rechten en/of verplichtingen aangegaan.

— 2.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.

— 2.7 Toelichting op exploitatierekening

Het exploitatieresultaat bedraagt €391.245 positief tegenover een negatief exploitatieresultaat begroot van €181.302. Dit is dus €572.547 positiever dan begroot en €611.647 positiever ten opzichte van 2024 (€220.402 negatief).

Baten

	Werkelijk 2025	Begroting 2025	Vershil
	€	€	€
Publieksinkomsten	455.904	649.100	-193.196
Overige directe inkomsten	56.303	37.500	18.803
Indirecte inkomsten	103.443	0	103.443
Bijdragen uit private middelen	137.229	60.000	77.229
Structurele subsidie OCW	6.162.359	5.947.213	215.146
Subsidie provincie Overijssel	205.400	205.400	0
Subsidie gemeente Enschede	201.905	201.905	0
Incidentele publieke subsidie (w.o provincie Gelderland)	162.463	115.963	46.500
Totale baten	7.485.006	7.217.081	267.925

De totale baten zijn €268.000 hoger dan begroot, waarvan de oorzaken hieronder staat toegelicht:

- De totale publieksinkomsten zijn €193.000 lager dan begroot. In de begroting was een stelpost van €100.000 opgenomen inzake opbrengsten met betrekking tot *Wenschede*. Deze inkomsten zijn echter op een andere manier gerealiseerd, namelijk via extra bijdragen private middelen (€87.600) en incidentele publieke subsidies (€46.500). De resterende €93.000 lagere publieksinkomsten bestaan uit lagere publieksinkomsten met betrekking tot *Ariadne auf Naxos* (€30.000) en *Second Love* (€94.000). *L'Incoronazione di Poppea* kende daarentegen hogere publieksinkomsten (€26.000), daarnaast zijn er nog €5.000 publieksinkomsten uit *Dido and Aeneas* gegenereerd. De reden van de lagere opbrengst inzake *Ariadne auf Naxos* is dat er in één van onze reguliere speelsteden problemen waren met de orkestbak waardoor er is gekozen om te spelen in een kleiner theater. De oorzaak van de lagere publieksinkomsten met betrekking tot *Second Love* betreft het spelen van een minder aantal voorstellingen dan begroot, doordat de verkoop wat moeizamer verliep en we daardoor ook in enkele andere steden dan normaal hebben gespeeld.
- De indirecte inkomsten zijn €103.000 hoger dan begroot. Deze indirecte inkomsten betreffen de verhuur/verkoop van decor €71.000. Dit betreft onder andere de verhuur van onze draaischijf voor het toneel (€25.000) en de bouw van een decor voor de theaterproductie *Door het Stof* (€23.000). Daarnaast hebben wij €24.000 aan opbrengsten gegenereerd uit de verhuur van ruimtes. Alle verhuur en verkoop in minimaal tegen kostprijs. Van deze bate is reeds 80% ontvangen, per balansdatum is 20% (€15.000) nog te ontvangen na de afrekening met de provincie.
- De bijdragen uit private middelen zijn hoger uitgevallen dan begroting (€77.000). Het verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door extra bijdragen van private fondsen (€87.600), hoofdzakelijk ten behoeve van *Wenschede*.
- De structurele OCW subsidie is hoger uitgevallen als gevolg van loonbijstellingen (totaal bijgesteld met €215.146).
- De subsidie van de provincie Overijssel is gelijk gebleven ten opzichte van de begroting, beschikt en ontvangen. De subsidie van de gemeente Enschede betreft de jaarlijkse vrijval van de bestemmingsreserve huisvesting ter compensatie van de hogere huisvestingslasten (huur) ten opzichte van de eerdere situatie (eigen pand).
- De incidentele publieke subsidies betreffen de subsidie rechtstreeks beschikt aan de stichting van de provincie Gelderland met een omvang van €115.963. Deze is gelijk gebleven ten opzichte van de begroting, beschikt en voor 80% ontvangen. De resterende 20% wordt verwacht na verantwoording. Overigens heeft de Provincie Gelderland aangegeven dat dit vooralsnog het laatste jaar is dat deze subsidie wordt verstrekt. Daarnaast is er voor het project *Wenschede*

	Werkelijk 2025 €	Werkelijk 2024 €	Vershil €
Publieksinkomsten	455.904	319.575	136.329
Overige directe inkomsten	56.303	494.123	-437.820
Indirecte inkomsten	103.443	37.678	65.765
Bijdragen uit private middelen	137.229	62.489	74.740
Structurele subsidie OCW	6.162.359	5.928.840	233.519
Subsidie provincie Overijssel	205.400	200.000	5.400
Subsidie gemeente Enschede	201.905	201.905	0
Incidentele publieke subsidie (w.o provincie Gelderland)	162.463	111.654	50.809
Totale baten	7.485.006	7.356.264	128.742

€21.500 vanuit de Provincie Overijssel ontvangen en €25.000 van het Fonds Cultuurparticipatie. De totale baten zijn in 2025 €129.000 hoger dan in 2024, waarvan de oorzaken hieronder staan toegelicht.

- De totale publieksinkomsten zijn €136.000 hoger dan 2024. Echter in 2024 was er een verschuiving zichtbaar tussen publieksinkomsten en overige directe inkomsten (€88.000) als gevolg van de co-productie *De Piratenkoningin* waardoor kaartverkoop in 2024 deels via Theater Sonnevancck liep en toen verantwoord is onder overige directe inkomsten in plaats van de publieksinkomsten. Per saldo, rekening houdend met de verschuiving in 2024, €48.000 hogere opbrengst inzake publieksinkomsten.

11. Overige directe inkomsten	Werkelijk 2025 €	Begroting 2025 €	Werkelijk 2024 €
Sponsorinkomsten	0	0	0
Inkomsten uit coproducties	39.876	0	473.405
Overige directe inkomsten (w.o opbrengst educatie)	16.427	37.500	20.718
Totaal overige directe inkomsten	56.303	37.500	494.123

- De overige directe inkomsten zijn €438.000 lager. In 2025 zijn er namelijk geen grote co-producties geweest, daartegenover was er in 2024 een grote co-productie (*De Piratenkoningin*). In 2025 zijn er twee relatief kleine co-producties geweest met Theatremakerij de Maakers en Theater Sonnevancck.

13. Indirecte inkomsten	Werkelijk 2025 €	Begroting 2025 €	Werkelijk 2024 €
Inkomsten uit verhuur/verkoop decor	70.502	0	23.248
Inkomsten uit verhuur	23.766	0	6.372
Overige indirecte inkomsten	9.175	0	8.058
Totaal overige directe inkomsten	103.443	0	37.678

- De indirecte inkomsten zijn €65.000 hoger. In 2025 zijn er extra inkomsten uit verhuur en verkoop van decor gegenereerd. Dit betreft met name de verhuur van onze draaischijf (€25.000), de bouw van een decor voor de theaterproductie *Door het Stof* (€23.000) en extra inkomsten uit verhuur van ruimtes €17.000.

18. Bijdragen uit private middelen	Werkelijk 2025 €	Begroting 2025 €	Werkelijk 2024 €
Afwikkeling legaat	977	0	30.899
Vrienden van de Reisopera en giften	48.652	40.000	31.590
Private middelen - bedrijven	0	20.000	
Private middelen - private fondsen	87.600	0	0
Totaal bijdragen uit private middelen	137.229	60.000	62.489

- De bijdragen uit private middelen zijn €75.000 hoger uitgevallen dan vorig jaar. Het verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door extra bijdragen van private fondsen (€87.600), hiervan heeft €73.600 betrekking op *Wenschede*.

Ten opzichte van voorgaand jaar is De Vrienden van de Reisopera en giften hoger uitgevallen. Dit komt door een extra gift van €15.000 inzake *Wenschede*.

- De totale subsidies waren in 2025 hoger dan in 2024. Hoofdoorzaak is €234.000 meer subsidie OCW als gevolg van prijsbijstellingen. Daarnaast is de subsidie van de Provincie Gelderland (€115.963) conform 2024 geclassificeerd als incidentele publieke subsidie, aangezien dit vooralsnog ook het laatste jaar is dat deze subsidie is verstrekt. Tevens zijn er €47.000 incidentele publieke subsidies ontvangen met betrekking tot *Wenschede*.

Lasten

	Werkelijk 2025 €	Begroting 2025 €	Werkelijk 2024 €
Beheerlasten	2.073.366	2.092.320	2.124.047
Activiteiten	5.051.296	5.316.063	5.485.758
Totale lasten	7.124.662	7.408.383	7.609.805

De totale lasten zijn €284.000 lager dan begroot. De lasten zijn te verdelen in beheerlasten en activiteitenlasten. Beheerlasten zijn kosten die geen onderdeel vormen van de productiekosten. Activiteitenlasten zijn kosten die direct gerelateerd zijn aan de producties.

De beheerlasten waren in totaal €19.000 (0,9%) lager dan begroot, dit is onder te verdelen in lagere beheerlasten materieel (€113.000) en hogere beheerlasten personeel (€94.000).

Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen met een verklaring van de beheerlasten (materieel en personeel) ten opzichte van de begroting:

- De hoofdoorzaak van de lagere beheerlasten materieel betreft een boekwinst (€82.000) op de verkoop (inruil) van een volledig afgeschreven lichtcomputer en lichttafel in het kader van vervanging. Voor diverse medewerkers die in 2024 met een VSO uit dienst zijn gegaan en welke nog geen nieuw werk hebben gevonden moeten we pensioenpremie afdragen. Hiervoor is €20.000 in 2024 gereserveerd met afloop in 2025.
- De hogere beheerlasten personeel betreft een verschuiving. In de begroting is €148.000 aan activiteitenlasten personeel verantwoord inzake de artistiek directeur. Omwille van de vergelijkbaarheid met voorgaand jaar is deze in werkelijkheid onder de beheerlasten verantwoord. Rekening houdend met deze verschuiving zijn de werkelijke beheerlasten personeel aldus €54.000 lager ten opzichte van de begroting. De hoofdoorzaak hiervan is een latere/andere invulling van een vacature.

De totale beheerlasten zijn €51.000 lager ten opzichte van 2024.

De beheerlasten materieel zijn €71.000 lager en de beheerlasten personeel zijn €20.000 hoger.

Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van voorgaand jaar inzake de beheerlasten materieel:

- Lagere kosten (€27.000) met betrekking tot ICT doordat we meer in eigen beheer oplossen en de migratie naar de cloud omgeving in 2024 volledig is afgerond.
- Er is €82.000 boekwinst gemaakt op de verkoop(inruil) van een lichtcomputer en lichttafel.

- Per saldo waren de afschrijvingskosten €21.000 hoger dan 2024.
- De huur van het pand is €11.000 hoger als gevolg van indexatie.
- De website is verder doorontwikkeld waarvoor €12.000 extra kosten zijn gemaakt.

De belangrijkste afwijkingen met een verklaring met betrekking tot de beheerlasten personeel betreffen:

- Inzake de beheerlasten personeel is er per 1 juli 2024 een cao stijging van 8,5% geweest die in 2025 volledig doorwerkte, conform de CAO Rijk. Dit heeft geresulteerd in een extra last van circa €23.000.
- De artistiek directeur is september 2024 aangetreden. In 2025 was deze het hele jaar in dienst, de extra last bedroeg daardoor circa €57.000.
- Inzake HR zijn er €86.000 lagere kosten gemaakt als gevolg een andere invulling van de ontstane vacature €42.000, minder inhuur externen €17.000, €12.000 lagere reis-en verblijfkosten en €12.000 diverse afwijkingen ten opzichte van voorgaand jaar.
- De jaarlijkse verhoudingsgewijze interne doorbelasting van de werkelijke overige personele kosten naar de overige beheerlasten zijn circa €30.000 hoger doordat er voorgaand jaar incidentele baten in zaten door een vrijval van tijd voor tijd uren (opname), vrijval ontslagvergoeding en vrijval jubileumvoorziening, waardoor de doorbelasting circa €30.000 lager uitviel.

De totale activiteitenlasten zijn €265.000 lager dan begroot.

De activiteitenlasten materieel zijn €97.000 lager en de activiteitenlasten personeel zijn €168.000 lager ten opzichte van de begroting.

Onder de activiteitenlasten personeel zijn €148.000 aan personele lasten opgenomen welke in werkelijkheid onder de beheerlasten zijn verantwoord, dit betreft een verschuiving. Rekening houdend met de verschuiving in de begroting zijn de activiteitenlasten €20.000 beter dan begroot.

Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting inzake de activiteitenlasten materieel:

- In de begroting was totaal €47.000 onvoorzien opgenomen voor alle producties, dit is niet verbruikt.
- De kosten voor sejour en reis-en verblijfkosten zijn €18.000 lager.

De afwijking van de activiteitenlasten personeel ten opzichte van de begroting (€20.000, rekening houdend met de verschuiving) betreft een wat latere invulling van vacatures dan begroot.

De totale activiteitenlasten zijn €434.000 lager ten opzichte van 2024. De activiteitenlasten materieel zijn €360.000 lager en de activiteitenlasten personeel zijn €74.000 lager. Hieronder volgen de belangrijkste afwijkingen met een verklaring:

- De hoofdoorzaak van de lagere activiteitenlasten materieel is dat er in 2024 sprake was van €292.000 aan onvoorziene productiekosten. Dit betreft met name kosten als gevolg van wijziging in de uitvoering van een drietal producties (€193.000).
- Het restant verschil met betrekking tot de activiteitenlasten materieel betreft diverse oorzaken gerelateerd aan het soort productie en de omvang van de productie. Dit betreft lagere kosten decor (€44.000), lagere kosten licht en geluid (€82.000), daartegenover wat hogere kosten inzake huur appartementen door de grotere omvang van de cast (€32.000) en hogere reiskosten (€16.000).

- De hoofdoorzaak van de lagere activiteitenlasten personeel is dat er tot en met september 2024 nog een manager techniek in dienst was (€105.000). Daarnaast is de HR functie per augustus 2025 anders ingevuld en konden vacatures op het artistiek bureau en het productiebureau pas later worden ingevuld. Tegenover deze lagere (interne) lasten van in totaal €232.000 staan €158.000 hogere lasten met betrekking tot inhuur personeel voor de producties. Zo is er in 2025 met meer solisten gewerkt en vaker met een orkest.

Pensioenregeling

Het pensioen van de medewerkers van de Stichting Nederlandse Reisopera en Stichting Artistiek Personeel Nederlandse Reisopera is ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). Het pensioen wordt opgebouwd onder de middelloonregeling.

In 2017 heeft ABP een eerste stap gezet op weg naar een structureel hogere premie. De belangrijkste redenen voor de stijging zijn de lage rente en het lagere verwachte rendement de komende jaren. Deze lagere verwachting is meegenomen in de berekening van de premie vanaf 2017. Ook het feit dat we gemiddeld steeds ouder worden heeft een verhogend effect op de premie. Tot slot hebben de veranderingen in de samenstelling van de actieve deelnemers een klein effect op de premie.

Aantal werkzame personen

PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS	Boekjaar 2025			Boekjaar 2024		
	aantal pers.	aantal FTE / uren	Bedrag €	aantal pers.	aantal FTE / uren	Bedrag €
<i>Uren werkweek fte</i>		36 uur		36 uur		
1. werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	3,12	fte	277.501	4,30	fte	523.924
2. werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	0,00	fte		0,00	fte	
3. ingehuurd zelfstandigen /freelancers	P.M.	uur		P.M.	uur	
4. overige werkzame personen*	P.M.	fte	4.391.132	P.M.	fte	4.189.592
5. Stagiair(e)s	1,66	fte	14.048	2,33	fte	23.879
6. Vrijwilligers	0,20	fte	NNB	0,20	fte	NNB

* Uitsplitsing overige werkzame personen	Boekjaar 2025			Boekjaar 2024		
	aantal pers.	aantal FTE / uren	Bedrag €	aantal pers.	aantal FTE / uren	Bedrag €
4a. STAP - geleerd aan Nederlandse Reisopera	28,19	fte	2.384.654	27,54	fte	2.341.129
4b. overige werkzame personen	P.M.	fte	2.006.478	P.M.	fte	1.848.463
4. Totaal overige werkzame personen			4.391.132			4.189.592

Wet Normering Topinkomens

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de Stichting Nederlandse Reisopera. Voor de Stichting Nederlandse Reisopera bedraagt over 2025 het bezoldigingsmaximum € 246.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2025 Bedragen x €1 - Functiegegevens	R.S. van Wijk Algemeen directeur	S.L. Brown Artistiek directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 t/m 31/12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,933
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 115.824	€ 101.460
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 36.179	€ 16.367
<i>Subtotaal</i>	€ 152.003	€ 117.827
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000	€ 229.518
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 152.003	€ 117.827
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2024 Bedragen x €1 - Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-02 t/m 31-12	01-09 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,900
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 109.030	€ 28.977

Beloningen betaalbaar op termijn	€ 28.908	€ 2.776
<i>Subtotaal</i>	€ 137.938	€ 31.753
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 212.628	€ 77.667
Totale bezoldiging	€ 137.938	€ 31.753

Er sprake van een tweehoofdige directie om de zakelijke en artistieke beleidsvorming stevig te verankeren in de organisatie.

Nevenfuncties de heer Van Wijk per 31 december 2025:

Dhr. van Wijk had geen nevenfuncties.

Nevenfuncties de heer Brown per 31 december 2025:

Dhr. Brown had geen nevenfuncties.

Er zijn geen functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen of waarover in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT heeft plaatsgevonden.

Tabel 1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2025 Bedragen x €1 - Functiegegevens	P.J.M. van Laarhoven Voorzitter	A.T.B. Bijleveld-Schouten Vice-voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging		
Bezoldiging	€ 3.690	€ 2.100
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 36.900	€ 24.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 3.690	€ 2.100
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2024 Bedragen x €1 - Functiegegevens	P.J.M. van Laarhoven Voorzitter	A.T.B. Bijleveld-Schouten Lid / (wnd.) Vice-voorzitter
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging		
Bezoldiging	€ 3.495	€ 2.330
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 34.950	€ 23.300

Gegevens 2025 Bedragen x €1 - Functiegegevens	T. Steffens Lid	H. Turkesteen Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging		
Bezoldiging	€ 2.460	€ 2.460
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 24.600	€ 24.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 2.460	€ 2.460
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2024 Bedragen x €1 - Functiegegevens	T. Steffens Lid	H. Turkesteen Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging		
Bezoldiging	€ 2.330	€ 2.330
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 23.300	€ 23.300

Gegevens 2025 Bedragen x €1 - Functiegegevens	V.A.H.C. Bakker Lid	L.C.P. Broos Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Bezoldiging		
Bezoldiging	€ 2.460	€ 2.460
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 24.600	€ 24.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 2.460	€ 2.460
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2024 Bedragen x €1 - Functiegegevens	V.A.H.C. Bakker Lid	L.C.P. Broos Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01 t/m 31-12	n.v.t.
Bezoldiging		
Bezoldiging	€ 2.330	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 23.300	n.v.t.

Tabel 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Gegevens 2025 NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
A. Van Zweden-van Buuren	Lid Raad van Toezicht

— 2.8 Resultaatbestemming 2025

Uit paragraaf 2.2 blijkt dat het exploitatieresultaat in het verslagjaar is uitgekomen op €391.245 positief. Voorgesteld wordt dit resultaat te doteren aan de algemene reserve. Het verloop van de Algemene reserve inclusief resultaat boekjaar is als volgt:

I. Algemene reserve	2025
	€
Stand per 1 januari	929.254
Resultaat boekjaar	391.245
II.1 Bestemmingsreserve huisvesting	108.677
II.2 Bestemmingsreserve techniek en inrichting	117.555
II.3 Bestemmingsreserve verbouwing Performance Factory	80.000
Overige bestemmingsfonds	14.746
Stand per 31 december	<u>1.641.476</u>

— 2.9 Ondertekening

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie/bestuurders.

Enschede 16 april 2026

R.S. van Wijk
Algemeen directeur

S.L. Brown
Artistiek directeur

3. Controleverklaring

— 3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Bijgevoegd vindt u de controleverklaring van Eshuis.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Nederlandse Reisopera

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Stichting Nederlandse Reisopera te Enschede gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nederlandse Reisopera op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen Subsidieperiode 2025-2028 en de bepalingen krachtens de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT),
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2025 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 1.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2025-2028.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2025;
2. De staat van baten en lasten over 2025; en
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2025-2028 en de Regeling Controleprotocol WNT 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nederlandse Reisopera zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2025-2028 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2025-2028 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2025-2028.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2025-2028. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 1.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2025-2028.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2025-2028 en het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Almelo, 30 juni 2026

Eshuis Registeraccountants B.V.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Was getekend:

M. (Marijn) Klappe MSc RA

4. Overzicht producties en activiteiten

Reguliere producties

Ariadne auf Naxos

Componist

Richard Straus

Nieuwe productie

Première

25 januari 2025

Aantal voorstellingen op tour

9

Muzikale leiding

Jac van Steen

Regie

Sofia Jupither

Orkest

Phion, orkest van Gelderland en Overijssel

Decorontwerp

Erlend Birkeland

Kostuumontwerp

Maria Geber

Lichtontwerp

Ellen Ruge

Choreograaf

Roger Lybeck

Cast

Primadonna | Ariadne – Annemarie Kremer

Der Tenor | Bacchus – Daniel Frank

Zerbinetta – Juliana Zara

Der Komponist – Dorottya Láng

Ein Musiklehrer – Martijn Sanders

Ein Tanzmeister – Manuel Günther

Ein Perückenmacher – Fabian Homburg

Brighella – Xavier Hetherington

Harlekin – Georgiy Derbas-Richter

Scaramuccio – Sander de Jong

Truffaldin – Artur Janda

Najade – Rebecca Murhpy

Dryade – Rommie Rochell

Echo – Hannah Gries

Ein Offizier – Cyprien Crabbé

Der Haushofmeister – Kharim Amier

L'Incoronazione di Poppea

Componist

Claudio Monteverdi

Herneming

Muzikale leiding

Mónica Pustilnik

Regie

Ted Huffman

Orkest

Capella Mediterranea

Decorontwerp

Johannes Schütz

Kostuumontwerp

Astrid Klein

Lichtontwerp

Bertrand Couderc

Choreograaf

Pim Veulings

Dramaturg

Antonio Cuenca Ruiz

Cast

Poppea – Catherine Trottmann

Nerone – Jake Arditti

Ottavia | Virtu – Luciana Manchini

Ottone – Jake Inbar

Seneca – Alex Rosen

Arnalta | Nutrice | Farnigliare 1 | Damigella –
Marcel Beekman

Fortuna | Drusilla – Lilian Farahani

Amore | Valetto – Lucia Martin Carton

Lucano | Soldato 1 | Farnigliare 2 – Steven van
der Linden

Liberto | Soldato 2 – Riccardo Romeo

Littore | Farnigliare 3 – Yannis François

Première

5 april 2025

Aantal voorstellingen op tour

9

Second Love

Componist

The Stronger: Gerard Barry

Hagar: Jan-Peter de Graaff

Nieuwe productie

Muzikale leiding

Lochlan Brown

Regie

Belle van Heerikhuizen

Orkest

Noord Nederlands Orkest

Decorontwerp

Koen Steger

Kostuumontwerp

David Laport

Lichtontwerp

Tim van 't Hof

Cast The Stronger

Madame X - Jessica Niles

Madame Y - Jennifer Welts

Cast Hagar

Sarai – Alison Scherzer

Abram – Liam James Karai

Hagar – Hagar Sharvit

Gabriel – Glen Cunningham

Gertrude – Fiona Kimm

Première

27 september 2025

Aantal voorstellingen op tour

5

Dido and Aeneas

Componist

Harry Purcell

Co-productie met De Nationale Opera en Opera Zuid

Muzikale leiding

Camille Delaforge

Regie

Rosemary Joshua

Orkest

Nederlands Kamerorkest & musici van Il Caravaggio

Kostuumontwerp

Jojanneke Gremmen

Lichtontwerp

Peter van der Sluis

Koordinator

Edward Ananian-Cooper

Koor

DNO Young Baroque Voices

Cast

Dido – Martina Myskohlid

Aeneas – Leander Carlier

Belinda – Franciana Nogues

Second Woman | First Witch | Spirit –

Sophia Hunt

Sorceress – Polly Leech

Second Witch – Rita Fernandez

First Sailor – Salvador Villanueva Zuzuaregui

Première

25 april 2025

Aantal voorstellingen op tour

4

Talentontwikkeling

De Maakers – Het ergste moet nog komen

Regie

Remy van Tilburg

Muzikale begeleiding

Persijn Oesterholt

Schrijver

Jehudi van Dijk

Decorontwerp

Stijn Bolhuis

Cast

Debby – Jonne Bökkerink

Roos – Sara Rosman

Floor – Noa Horstink

Billie – Merel Klaassen

Coco – Lynn Vollenbroek

David – Jon Hasperhoven

Frida – Jasmijn Grevink

Première

28 juni 2025

Aantal voorstellingen

4

Educatie

Voortgezet onderwijs

- Internationale schakel klassen, 350 leerlingen die diverse workshops hebben gevolgd
- Panta Rhei Project, 10 bijeenkomsten, 78 leerlingen
- Bonhoeffer project, 15 bijeenkomsten waarin 45 leerlingen een voorstelling maakten

Participatie

- Kinderkoor, 37 repetities en 3 voorstellingen
- Zomertour, Wonderkids on Tour! over het leven van Mozart en zijn zusje, 18 voorstellingen, 7216 bezoekers
- Wenschede, 117 bijeenkomsten, 2957 bezoekers/participanten
- Age on Stage, 10 workshops/repetities, 3 voorstellingen, 592 bezoekers/participanten

Events

- Sing-A-Long, 5 repetities, 1 concert met een participatiekoor van 120 leden, 1500 bezoekers
- Meezing-orgelconcert, 5 repetities, 1 concert met een participatiekoor van 65 leden en 320 bezoekers
- Museumnacht, 1 avond, 6 activiteiten, 618 bezoekers

Overige activiteiten

- Inleidingen: 25 keer tour theaters
- Excursies: 19 keer voor scholen, particulieren en bedrijven in de Performance Factory
- OperaReis: Een reis met vrienden van de Reisopera
- Seizoenspresentaties 4: De Rode Hoed Amsterdam, De Spiegel Zwolle, Wilminktheater Enschede en de Performance Factory

Bijlagen

Bijlage 1 Prestatieverantwoording

	Begroting				Realisatie			
	2024		2025		2024		2025	
Producties	Aantal		Aantal		Aantal		Aantal	
1 Grote zaal	3		3		5		8	
2 Midden en kleine zaal	8		5		16		11	
3 Online producties	0		0		0		1	
4 Totaal producties (1+2+3)	11		8		21		20	
Voorstellingen en bezoeken	Aantal voorstellingen	Aantal bezoeken	Aantal voorstellingen	Aantal bezoeken	Aantal voorstellingen	Aantal bezoeken	Aantal voorstellingen	Aantal bezoeken
Reguliere voorstellingen								
5 Standplaats	12	23.310	25	14.000	57	12.909	62	30.065
6 Buiten standplaats	68	27.470	40	20.000	39	14.736	46	23.829
7 Buitenland	1	100	1	100	8	3.300	2	772
8 Online	0	0	0	0	2	6	2	46.241
9 Totaal reguliere voorstellingen (5+6+7+8)	81	50.880	66	34.100	106	30.951	112	100.907
Specificatie van bezoeken reguliere voorstellingen								
10 Gratis bezoeken (zaal; alles wat niet online is)		20.378		8.000		10.685		8.743
11 Gratis bezoeken (online)		0		0		0		46.241
12 Betaalde bezoeken (zaal) (5+6+7+10)		30.502		30.000		20.260		45.923
13 Betaalde bezoeken (online) (8+11)		0		0		6		0
14 Totaal reguliere voorstellingen (10+11+12+13+14)		50.880		38.000		30.951		100.907
Schoolgebonden voorstellingen								
15 Zaal (alles wat niet online is)	15	7.500	2	90	9	247	2	93
16 Online	0	0	0	0	0	0	0	0
17 Overige activiteiten	30	3.000	40	4.000	56	7.205	89	7.296
20 Totaal schoolgebonden activiteiten	15	10.500	2	4.050	91	3.839	91	7.389
21 Totaal voorstellingen en bezoeken (9+17)	96	61.380	68	38.150	197	34.790	203	108.296

Bijlage 2 Governance Code Cultuur

De Governance Code Cultuur (2019) biedt een normatief kader voor goed bestuur en toezicht in culturele organisaties. De code kent 8 principes. Elk principe bevat een aantal aanbevelingen die relevant zijn voor de wijze waarop aan de code invulling wordt gegeven.

In de onderstaande tabel is per aanbeveling aangegeven of dit door de Reisopera wordt toegepast zoals bedoeld. Daar waar dat (nog) niet het geval is, wordt aangegeven hoe we dat gaan oppakken.

Waarde scheppen voor en in de samenleving

Principe en aanbeveling	Status	Opmerking
1. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.		
1.1 De organisatie heeft professioneel bestuur en toezicht en geeft ruimte aan betrokkenheid van belanghebbenden.	V	
1.2 De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling op een duurzame en bedrijfsmatig verantwoorde wijze en waarborgt de artistieke integriteit.	V	Vergroot door uitbreiding bestuur met artistiek directeur
1.3 De organisatie kent een integere en open cultuur. Bestuurders en toezichthouders dragen dat uit en vervullen aldus een voorbeeldfunctie.	V	
1.4 De maatschappelijke omgeving van de organisatie is divers, evenals de kring van externe belanghebbenden. Bestuurders en toezichthouders zijn zich hiervan bewust en gaan bij het realiseren van de maatschappelijke doelstelling zorgvuldig en op evenwichtige wijze om met de verschillende belangen.	V	Het verder uitbouwen van relatiebeheer was een belangrijk speerpunt in 2025
1.5 Bij (mede)financiering door private partijen blijft de maatschappelijke doelstelling van de organisatie centraal staan. Eventuele exploitatieoverschotten vloeien terug naar het eigen vermogen van de organisatie. Van financiers wordt verlangd dit te respecteren.	V	
2. De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan ('pas toe én leg uit'). De organisatie volgt de aanbevelingen op en kijkt daar alleen gemotiveerd van af ('pas toe óf leg uit').		
2.1 Hoe de organisatie de aanbevelingen uit de Code precies toepast, hangt samen met de specifieke situatie en de aard van de organisatie en sluit aan bij omvang, rechtsvorm en besturingsmodel van de organisatie.	V	
2.2 In de organisatie hebben het bestuur en de raad van toezicht ieder hun eigen verantwoordelijkheid voor het naleven van de Code. Het bestuur neemt het initiatief voor het verankeren van de Code in de organisatie en draagt zorg voor het naleven van de Code door de organisatie. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het naleven van de Code en evalueert dit jaarlijks.	V	Evaluatie is expliciet aan de orde geweest tijdens de zelfevaluatie van de RvT in 2025
2.3 Het jaarverslag maakt melding van de rechtsvorm en het besturingsmodel van de organisatie.	V	

<p>2.4 De verantwoording in het jaarverslag – dat ook op de website van de organisatie wordt geplaatst – gaat in ieder geval over:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de wijze waarop de organisatie de principes en aanbevelingen van de code heeft toegepast; • de wijze waarop de organisatie overleg heeft gevoerd met de interne en externe belanghebbenden; • het functioneren van het bestuur, de Raad van Toezicht en de wijze waarop is omgegaan met dilemma's en situaties van belangenverstremgeling of tegenstrijdig belang; • de toepassing van het beleid ten aanzien van risicobeheersing en interne controle; • het beloningsbeleid, de beloning, contractduur en (neven)functies van bestuurders; • de honorering en/of vergoedingsregels en (neven)functies van de leden van de Raad van Toezicht. 	V	
--	---	--

Integer en rolbewust handelen

Principe en aanbeveling	Status	Opmerking
<p>3. Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstremgeling, vermijden ongewenste belangenverstremgeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.</p>		
<p>3.1 Bestuurders en toezichthouders zorgen voor een cultuur van openheid en aanspreekbaarheid binnen de organisatie.</p>	V	
<p>3.2 Het bestuur en de Raad van Toezicht vergewissen zich van de onafhankelijkheid van hun leden. Bestuurders en toezichthouders hebben geen zakelijke of artistieke belangen of relaties met de organisatie anders dan als bestuurder of toezichthouder. Zij aanvaarden zonder voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht geen (neven)functies die gezien de aard of het tijdsbeslag raken aan hun functioneren.</p>	V	
<p>3.3 Een voormalig lid van het bestuur kan gedurende een periode van vier jaar geen toezichthouder van de organisatie zijn.</p>	V	
<p>3.4 Bestuurders en toezichthouders laten het belang van de organisatie prevaleren boven eigen belangen en onthouden zich van persoonlijke bevoordeling van henzelf of hun naasten.</p>	V	
<p>3.5 De organisatie hanteert spelregels om belangenverstremgeling in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren, om ongewenste belangenverstremgeling te vermijden en om te waarborgen dat bestuurders en toezichthouders op een transparante en zorgvuldige wijze omgaan met eventuele tegenstrijdige belangen.</p>	V	
<p>3.6 Bestuurders en toezichthouders melden elke vorm van (mogelijke) belangenverstremgeling en (potentieel) tegenstrijdig belang aan de voorzitter van de Raad van Toezicht en verschaffen hem daarover alle relevante informatie. De Raad van Toezicht besluit dan buiten de aanwezigheid van de betrokken toezichthouder(s) en/of bestuurder(s) of er sprake is van ongewenste belangen - verstremgeling of tegenstrijdig belang en treft passende maat - regelen. De Raad van Toezicht geeft hierover openheid binnen de organisatie en naar externe belanghebbenden.</p>	V	

3.7 Als op basis van een melding geconstateerd wordt dat er sprake is van ongewenste belangenverstremgeling zorgt de betrokken bestuurder of toezichthouder ervoor dat deze belangen – verstremgeling zich niet voordoet of zo snel mogelijk wordt opgeheven. De Raad van Toezicht ziet hierop toe en neemt maat – regelen wanneer de betrokken bestuurder of toezichthouder hierin nalatig is.	n.v.t.	Geen melding geweest
3.8 Als er sprake is van tegenstrijdige belangen neemt de betrokken bestuurder of toezichthouder niet deel aan de voorbereiding, beraadslaging, besluitvorming en uitvoering van deze zaken.	V.	
3.9 Besluiten tot het aangaan van transacties of relaties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders of toezichthouders (kunnen) spelen, behoeven vooraf goedkeuring door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht legt deze besluiten schriftelijk en met een motivering vast en rapporteert hierover in het jaarverslag.	n.v.t.	Geen melding geweest
4. Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.		
4.1 Het bestuur stelt de rechtsvorm en het besturingsmodel van de organisatie vast na overleg met en instemming van de Raad van Toezicht. De organisatiestructuur en financiële inrichting zijn helder en maken een eenduidige toedeling mogelijk van de bestuurlijke en toezichthoudende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.	V	
4.2 Toezichthouders nemen geen taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden over die tot de verantwoordelijkheid van het bestuur behoren.	V	
4.3 Het bestuur zorgt ervoor dat de Raad van Toezicht zijn toezicht houdende rol volledig en naar behoren kan uitoefenen en treedt niet in de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de toezichthouders.	V	
4.4 Het bestuur legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht en geeft deze alle informatie die nodig is voor het goed kunnen functioneren als Raad van Toezicht. Het bestuur doet dit gevraagd, ongevraagd en tijdig. Over de informatievoorziening zijn schriftelijk afspraken gemaakt.	V	
4.5 De leden van de Raad van Toezicht hebben gezamenlijk en ieder afzonderlijk een eigen verantwoordelijkheid om alle informatie te vragen die zij nodig hebben om hun rol goed te kunnen vervullen. De Raad van Toezicht kan informatie vragen aan het bestuur, aan overige functionarissen van de organisatie en aan de externe accountant	V	
4.6 Het bestuur rapporteert aan de Raad van Toezicht over contacten met de externe belanghebbenden. Dit gaat om de aard, inhoud en resultaten van deze contacten. Dit maakt het mogelijk dat de Raad van Toezicht bij het uitoefenen van zijn toezicht daarmee rekening kan houden, daar tijdig en effectief op kan anticiperen. Waar nodig en in overleg met het bestuur, kan de Raad van Toezicht zelf contact kan hebben met deze relaties.	V	
4.7 Bestuur en Raad van Toezicht zorgen dat zij vanuit het belang van de organisatie conflicten binnen het bestuur, binnen de Raad van Toezicht of tussen het bestuur en de Raad van Toezicht onderling actief beheersen en zo snel mogelijk oplossen. Arbeidsconflicten met bestuurders worden door de Raad van Toezicht opgelost.	V	

4.8 Het bestuur en de Raad van Toezicht bevorderen, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid, de betrokkenheid van de medewerkers bij het beleid van de organisatie. Zij maken afspraken over de omgang met het medezeggenschapsorgaan.	V	Een afvaardiging van de RvT spreekt 2 keer per jaar met de Personeels-vertegenwoordiging
---	---	--

Zorgvuldig besturen

Principe en aanbeveling	Status	Opmerking
5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.		
5.1 Het bestuur handelt bij de vervulling van zijn taak steeds vanuit het perspectief van de maatschappelijke doelstelling van de organisatie. Het bestuur weegt daarbij de artistieke en zakelijke belangen van de organisatie en die van de interne en externe belanghebbenden op zorgvuldige en evenwichtige wijze af.	V	Vergroot door uitbreiding bestuur met artistiek directeur
5.2 Het bestuur zorgt ervoor dat de artistieke integriteit en onafhankelijkheid die voor een culturele organisatie wezenlijk zijn, worden gewaarborgd. Het bestuur doet dit zowel intern als in de verhouding met subsidiënten, sponsors, private en overige financiers.	V	
5.3 Het bestuur bevordert goede wederzijdse betrekkingen met de interne en externe belanghebbenden. Het bestuur stelt vast wie de belangrijke externe belanghebbenden zijn en voert daarmee periodiek overleg, gericht op het verwerven van vertrouwen, draagvlak en legitimiteit.	V	Aansterken relatiebeheer was een belangrijk speerpunt in 2025
5.4 Het bestuur kan intern taken, aandachtsgebieden en verantwoordelijk heden verdelen. In dat geval legt het bestuur zijn onderlinge taak-, verantwoordelijkheids- en bevoegdheids- verdeling en werkwijze vast in het bestuursreglement, dat goedkeuring behoeft van de Raad van Toezicht.	V	Taken en verantwoordelijkheden zijn verdeeld, moet nog worden vastgelegd in bestuursreglement
5.5 Bestuurders zorgen dat zij goed toegerust zijn voor een adequate vervulling van hun functie en blijven daartoe steeds aan hun eigen ontwikkeling werken	V	

6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie

6.1 Het bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving, het artistiek en zakelijk beleid en het beheersen van de risico's die verbonden zijn aan de activiteiten van de organisatie en haar medewerkers. Het bestuur voert hierin een op de organisatie toegesneden beleid, in het bijzonder voor risico - beheersing en controle.	V	
6.2 Het bestuur handelt als goed werkgever: het schept de randvoorwaarden voor een goede en veilige werkomgeving, betreft hierbij de interne belanghebbenden en stelt een interne gedrags- of integriteitscode op. De Code Culturele Diversiteit en de Fair Practice Code kunnen hierbij behulpzaam zijn.	V	In 2025 is veel aandacht besteed aan het opstellen van een Gedragscode (on)gewenste omgangsvormen en een externe klachtenprocedure

6.3 Het bestuur maakt het mogelijk dat medewerkers vermoedens van misstanden en onregelmatigheden zonder risico voor hun positie kunnen melden bij een vertrouwenspersoon of bij de voorzitter van de Raad van Toezicht als deze onregelmatigheden het bestuur of de Raad van Toezicht zelf betreffen.	V	In 2025 is veel aandacht besteed aan het opstellen van een Gedragscode (on)gewenste omgangsvormen en een externe klachtenprocedure
6.4 Het beloningsbeleid voor de medewerkers van de organisatie past bij de aard, omvang en maatschappelijke doelstelling van de organisatie en stemt overeen met wettelijke voorschriften en (waar van toepassing) subsidievoorwaarden.	V	

Goed toezicht uitoefenen

Principe en aanbeveling	Status	Opmerking
7. De Raad van Toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.		
7.1 De Raad van Toezicht vervult zijn rol vanuit het perspectief van de maatschappelijke doelstelling van de organisatie. De Raad van Toezicht toetst of het bestuur bij de uitoefening van zijn taken een zorgvuldige en evenwichtige afweging heeft gemaakt van de artistieke en zakelijke belangen van de organisatie en de belangen van de interne en externe belanghebbenden.	V	
7.2 De leden van de Raad van Toezicht houden actief, kritisch en op stimulerende wijze toezicht. Zij bewaken de maatschappelijke doelstelling en de continuïteit van de organisatie. De Raad van Toezicht geeft het bestuur de ruimte voor ondernemerschap vanuit het besef dat besturen het maken van keuzes is waaraan kansen én risico's verbonden zijn.	V	
7.3 De toezichthoudende taak heeft in ieder geval betrekking op: <ul style="list-style-type: none"> • het realiseren van de maatschappelijke doelstelling van de organisatie; • de strategie, identiteit en continuïteit van de organisatie; • de verhouding met publieke en private financiers; • de dialoog met de interne en externe belanghebbenden; • de naleving van wet- en regelgeving; • de bedrijfsvoering, het risicobeheer en het zakelijk beleid. 	V	
7.4 De Raad van Toezicht benoemt, mede op advies van het bestuur, de externe accountant, telkens voor een periode van maximaal vier jaar. De externe accountant brengt ten minste eenmaal per jaar in de vergadering van de Raad van Toezicht verslag uit van zijn bevindingen. De externe accountant krijgt vanuit de organisatie geen opdrachten die zijn onafhankelijke controlewerkzaamheden in gevaar zouden kunnen brengen. Het bestuur rapporteert jaarlijks aan de Raad van Toezicht over de relatie met de externe accountant en eventuele ontwikkelingen daarin.	V	
7.5 De Raad van Toezicht heeft in overleg met het bestuur contact met de belangrijke publieke en private financiers van de organisatie.	V	
7.6 De Raad van Toezicht adviseert het bestuur, zowel anticiperend als reflecterend op beslissingen van het bestuur. Hij doet dat gevraagd en ongevraagd.	V	

7.7 Vanuit de werkgeversrol beslist de Raad van Toezicht over de profielschets, benoeming, arbeidsvoorwaarden en beloning, beoordeling, schorsing en ontslag van de leden van het bestuur. Bij de benoeming van een bestuurder toetst de Raad van Toezicht diens integriteit, kwaliteit en geschiktheid voor de bestuursfunctie.	V	
7.8 Toezichthouders treden op als ambassadeur en representeren in overleg met het bestuur de organisatie bij externe gelegenheden.	V	
7.9 De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor zijn eigen functioneren. In een reglement legt de raad de onderlinge taakverdeling en zijn werkwijze vast. Iedere toezichthouder moet voldoende tijd hebben voor een goede taakvervulling.	V	
7.10 De Raad van Toezicht bespreekt zijn functioneren ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur. Eens per drie jaar doet hij dat onder externe begeleiding. Aan de orde komen: het functioneren van de Raad van Toezicht, de samenwerking tussen de Raad van Toezicht en het bestuur en de onderlinge samenwerking tussen de leden van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht rapporteert hierover in het jaarverslag.	V	In 2025 heeft de zelfevaluatie onder externe begeleiding plaatsgevonden. Zie het verslag van de RvT in dit jaarverslag
7.11 De Raad van Toezicht bespreekt ten minste eenmaal per jaar met het bestuur het functioneren van het bestuur en de onderlinge samenwerking.	V	Gebeurt twee keer per jaar
7.12 De voorzitter heeft bijzondere taken: hij bereidt de agenda voor, leidt de vergaderingen en zorgt voor een zorgvuldige besluit - vorming in de Raad van Toezicht. De voorzitter bewaakt het goed functioneren van de Raad van Toezicht, collectief en individueel. De voorzitter is eerstverantwoordelijke voor de evaluatie van de Raad van Toezicht. De organisatie zorgt voor een goede ondersteuning van de voorzitter.	V	
7.13 In situaties waarbij sprake is van (mogelijke) belangenverstremming, tegenstrijdig belang, onderlinge conflicten of calamiteiten bevordert de voorzitter een zorgvuldige behandeling en besluit - vorming door de Raad van Toezicht. Hij is in zulke situaties het eerste aanspreekpunt voor het bestuur, de Raad van Toezicht en externe belanghebbenden.	V	
8. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.		
8.1 De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste drie leden. De samen - stelling is zodanig dat hij zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol naar behoren kan vervullen. De Raad van Toezicht waarborgt de onafhankelijkheid, deskundigheid en diversiteit in zijn samenstelling. De aandacht gaat onder meer uit naar kennis van het culturele veld, de zakelijke aspecten van de organisatie en ondernemerschap.	V	De Raad van Toezicht verenigt verschillende deskundigheden, diverse culturele achtergronden, weerspiegelt zowel de landelijke opdracht als de regionale binding met Oost-Nederland. Eén kandidaat is benoemd op voordracht van de personeels-vertegenwoordiging.

<p>8.2 De organisatie maakt vacatures in de Raad van Toezicht openbaar en werft nieuwe toezichthouders op basis van profielschetsen en via een transparante procedure. Periodiek herijkt de Raad van Toezicht de profielschetsen op basis van externe omstandigheden en aan de hand van de actuele strategische koers van de organisatie.</p>	<p>V</p>	
<p>8.3 Elke toezichthouder moet het algemeen, artistiek en zakelijk beleid van de organisatie op hoofdlijnen kunnen beoordelen. Daarnaast draagt elke toezichthouder met eigen specifieke deskundigheid bij aan de kennis en expertise waarover de Raad van Toezicht overeenkomstig zijn profielschets moet beschikken.</p>	<p>V</p>	
<p>8.4 De maximale zittingstermijn voor toezichthouders bedraagt tweemaal een periode van ten hoogste vier jaar. De organisatie legt dat statutair vast. Herbenoeming van een toezichthouder vindt plaats via een zorgvuldige procedure. Een evenwichtige samenstelling van de Raad van Toezicht, de actuele profielschets en een evaluatie van het functioneren van de betrokken toezichthouder vormen hiervoor de basis.</p>	<p>V</p>	
<p>8.5 Er geldt een zodanig rooster van aftreden dat niet te veel leden tegelijkertijd aftreden zonder herbenoembaar te zijn. Het rooster van aftreden is openbaar en wordt op de website van de organisatie geplaatst.</p>	<p>V</p>	
<p>8.6 Nieuwe toezichthouders krijgen na hun benoeming een introductieprogramma aangeboden. Het programma gaat in op verschillende aspecten die voor hun functioneren als toezichthouder relevant zijn. Jaarlijks bespreekt de Raad van Toezicht in welk opzicht de toezichthouders individueel of collectief behoefte hebben aan verdieping of verbreding van hun kennis.</p>	<p>V</p>	
<p>8.7 De Raad van Toezicht stelt een eventuele vergoeding voor zijn leden vast, passend bij aard, omvang en maatschappelijke doelstelling van de organisatie. Deze vergoeding is in overeenstemming met de wettelijke voorschriften en (waar van toepassing) subsidievoorwaarden.</p>	<p>V</p>	

Bijlage 3 Geïdentificeerde risico's en de beheersmaatregelen

Nummer	Risico	Beheersmaatregel	Risicowaardering	Risicocategorie
1	De Nederlandse Reisopera verliest de binding met de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkeling van de afdeling Educatie en Participatie. • Up-to-date houden kennis afdeling Marketing en Communicatie. • Maatschappelijke thema's, (waaronder diversiteit en inclusie) borgen onder leiding van de directie. • Inzetten kwalitatief publiekonderzoek. 	2,25	Laag
2	Theaters gaan behoudend programmeren in titels en aantallen.	<ul style="list-style-type: none"> • Diverser programmeren in vorm en locatie. • Stakeholdermanagement. 	3,00	Laag
3	Technologische ontwikkelingen worden niet goed gevolgd.	<ul style="list-style-type: none"> • Technologie en innovatie borgen door opnemen als continue aandachtspunt op MT agenda en in beleidscyclus. • Samenwerking zoeken met onderwijs en technologische bedrijven in de regio Twente. 	3,00	Laag
4	Kennis en vaardigheden van de medewerkers zijn ontoereikend.	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet 'Huis van Werkvermogen'. • Opleidingsbudget beschikbaar gesteld. 	3,00	Laag
5	Niet in staat om voldoende gekwalificeerd (technisch) personeel aan te trekken.	<ul style="list-style-type: none"> • Het bieden van voldoende stage- en afstudeerplekken. • Creëren van goed uitgeruste en veilige werkomgeving en het bieden van marktconforme arbeidsvoorwaarden. • Opstellen strategische personeelsplanning. 	3,00	Laag
6	Organisatie is niet compliant.	<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkelen beleidscyclus. • Doorlopende monitoring door management op naleving van de codes. 	1,50	Laag
7	Onvoldoende sturingsvermogen.	<ul style="list-style-type: none"> • 2-hoofdige directie (artistiek en algemeen). • Doorontwikkelen beleidscyclus. • Opvolging organisatieontwikkeling. 	3,00	Laag
8	Informatieveiligheid is niet op orde.	<ul style="list-style-type: none"> • ICT-omgeving inrichten met 2 Factor Authentication (2FA). • Awareness campagne uitvoeren. 	6,00	Midden
9	Structurele afname subsidie.	<ul style="list-style-type: none"> • Stakeholdermanagement. • Additionele fondsenwerving. 	2,00	Laag
10	De Nederlandse Reisopera kan niet voldoen aan de brede opdracht van de Raad voor Cultuur.	<ul style="list-style-type: none"> • Artistiek directeur aangesteld. • Diverser programmeren in vorm en locatie. • Doorontwikkeling afdeling Educatie en Participatie. 	4,00	Laag
11	De Nederlandse Reisopera is onvoldoende aantrekkelijk als werkgever.	<ul style="list-style-type: none"> • Creëren van een veilige en prettige werkomgeving (o.a. aanstellen vertrouwenspersoon). • Fair pay doorgevoerd. 	3,00	Laag

